Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمرپل

عارف تبسّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ټول حقوق دشاعر په حق کي محفوظ دي

دکتاب پېژندنه
کتاب ------------------ دلمرپل
شاعر ---------------------- عارف تبسّم
ټائټل ---------------------- حفصه تمثيل
کمپوزنګ ------------------ عارف تبسّم
کمپوزنګ مرسته ---------- بارکوال مياخېل
لمرکمپوزکورکوټه
شمېر -------------------- ۵۰۰ ټوکه
چاپ کال ------------------ ۲۰۰۶ء
د چاپ ځای ------------ قلات پرېس کوټه
بيه ---------------------- ۱۵۰روپۍ
دموندلودرک
۱- صحاف نشراتي موسسه کاسي روډ کوټه
۲- دانش خپرندويه ټولنه قصه خوانی پېښور
۳- خوشحال بک لېنډ تحصيل روډ بورے لورالائي

خورۀنکي
پښتوادبي ملګري ،بورے لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهيلي پښتونخوا

ترون

دهغه تيارو په نوم
چي مادرڼا په لټون ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړۍ

شمېر لیک مخ

۱. دعارف تبسم رڼا رڼا نغمه نغمه تکلُم -- سعید ګوهر ------------ ۹

۲. دعارف تبسم "د لمر پل"------- سید خېرمحمد عارف----- ۲۷

۳. د خپلی شاعری په اړه څو خبری --- عارف تبسم -----------۳۹

غزلونه

۴. نن پـه حق چي زهٔ پوهېږم محمده! -------------------------- ۴۵

۵. په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه------------------------ ۴۷

۶. خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم--------------------------- ۴۹

۷. څه خلګ بیادمرګ له کاره سره لوبي کوي --------------------- ۵۱

۸. مه څه نور په دغه لاره،ستړ ے کېږې ------------------------ ۵۳

۹. خود به سپېرهٔ کېږي،باران نهٔ لري -------------------------- ۵۵

۱۰. یم ناخبره چي به کله ماتوي ملګرتیا------------------------ ۵۷

۱۱. تهٔ چي مرورشوې،مرورشوله ماخپل نصیب ----------------۵۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲. رڼاخوره کړم چي هر چیري قدمونه ږدمه ---------------------- ٦۰
۱۳. تهٔ چي رایادشوې زُما یاره! غزل نوې لیکم -------------------- ٦۲
۱٤. ځراغ راواخلو ،په تیاروکي په مزل پسي ځو ----------------- ٦٤
۱٥. ماچي له ځانه سره ږدي،ترځان مي کم و نیسي ------------------ ٦٦
۱٦. بیا به خوارانو ګیلې څهٔکولې ------------------------------- ٦۸
۱۷. له تبسّمه یې وفاغوښتله -------------------------------------- ۷۰
۱۸. لمحې دتېرعمردژوند له ماه وساله وزي --------------------- ۷۲
۱۹. دخوشحال رنګه تبسم هم مسیحا نهٔ مني ---------------------- ۷٤
۲۰. یومئین په بوئ،خواهش د ګل کوو -------------------------- ۷٦
۲۱. داسرمایه د زندګي ساتمه ---------------------------------- ۷۸
۲۲. کولےنه شمه دمیني داظهار فېصله -------------------------- ۸۰
۲۳. عجبه خلګ دي احساس چي دخپلوئ نه لري ------------------ ۸۲

نظمونه

۲٤. تضاد -- ۸٤
۲٥. ؟ ---۸٥
۲٦. اې دفکرسپینه لمره! ----------------------------------- ۸٦
۲۷. غرور --- ۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸. سايې -- ۸۸
۲۹. ډوکال -- ۸۹

غزلونه

۳۰. له خپله قده راوتلي، په جهان خوارۀ شو---------------------- ۹۰
۳۱. زۀ کله تیاروکي هم ورکېږم نۀ ------------------------------- ۹۲
۳۲. دهواچي په خلوص چایقین وکړو ---------------------------- ۹٤
۳۳. بل به شي دميني څراغونه، څه هلاکه ده--------------------- ۹۵ـ
۳٤. مطلب دي څه دے وايه ياره! سم حساب به کوؤ ------------------ ۹۷
۳۵. دے راته پروت بيا دفکرونوکتا ب ------------------------------- ۹۹ ـ
۳٦. سوځم، کبابېږم، دهجران په اورکي اوسمه -------------------- ۱۰۱
۳۷. په لاس کي هرسړے چي تُوره او خنجر گرځوي --------------------۱۰۳
۳۸. چي په ليدويې زُماساه، له سينې سمه وزي ------------------- ۱۰۵
۳۹. ستادسترګوتاب لرو، طاقت لرو -------------------------- ۱۰۷
٤۰. ستادراتلوپه اميدونوباورنۀ دےپکار ---------------------- ۱۰۹
٤۱. ترخوبه داعجبه غوندي زندګي تېروم ------------------------- ۱۱۱
٤۲. زمااوستاترميان ياره! بېلتون له ډېره وخته دے ------------------ ۱۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤٣. لیري سره او سود تړون په نوم ---------------------------- ١١٥
٤٤. زړۀ کي مي ديار واړه غمونه خوندي کړي دي ------------------ ١١٧
٤٥. وجود مي خورشو ،لاخوربږي،اوس له حده وزم ------------- ١١٩
٤٦. سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري -------------------------- ١٢١
٤٧. دټول ښارخلک راټول دي،دبلاخلاف جنګېږي ------------------ ١٢٢
٤٨. دخوشحالۍ دخپلولوهوا نه لرمه -------------------------- ١٢٤

نظمونه

٤٩. لمراوسحر --- ١٢٦
٥٠. جدوجهد --- ١٢٧
٥١. چې ګوېرا ته --- ١٢٨
٥٢. کوټه --- ١٢٩
٥٣. کربلا ۲۰۰٤ء --- ١٣٠

غزلونه

٥٤. موږچي ويشتلوهمېشه دلته په سنګ ګلونه ----------------- ١٣٢
٥٥. ځانګړتيا نه بائيلم،خپل ځان له سمندره ګورم ----------------- ١٣٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥٦. داخوشحالي، خندا به هم تېره شي ----------------------- ١٣٦
٥٧. بې سترګو خلګ يُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو ---------------- ١٣٨
٥٨. غرونه که هر ځوورسېږي ترفلَکه پوري ------------------ ١٣٩
٥٩. لاهغسي د ے ويران له ډېره وخته ----------------------- ١٤١
٦٠. له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ -------------١٤٣
٦١. ځله کوې دړدمنه ځله کوې ---------------------------- ١٤٤
٦٢. ځله ناکام په هره لار يُودواړه ------------------------- ١٤٦
٦٣. نه به درځم په دغه لارګرسره --------------------------- ١٤٧
٦٤. زموږله سينوځخه،زموږز ړونه،ښکلې غل و باسي -------- ١٤٩
٦٥. چي ښائست ګوري نوسپوږمۍ هم له جانان سره ږدي -------١٥٠

نظمونه

٦٦. يولسم ستمبر ـ په يورپ کي ------------------------------ ١٥١
٦٧. ګلوبلائزېشن -- ١٥٢
٦٨. و يورپ ته يوۀ وېنا ------------------------------------- ١٥٣
٦٩. په مځکه جنت -- ١٥٥
٧٠. ملګري ملتونه --------------------------------------- ١٥٧
٧١. په اټلي کي دڅه وخت تېرولوپس يَونظميه تأثر-------------- ١٥٩
٧٢. ښيښه ځهره -- ١٦٢
٧٣. قدرِمشترک -- ١٦٣
The Dream Merchants ----------------------------------- ١٦٥
٧٥. ګلېډيئېټر -- ١٦٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه

٧٦. مینه که کوې،قدم په پام راپسي مه اخله ----------------- ١٦٨
٧٧. رڼامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبردے ----------------- ١٧٠
٧٨. ترچنارونومي لړکم ایښے دے ---------------------------- ١٧٢
٧٩. نه په یو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم --------------- ١٧٤
٨٠ ما پاللې د دنیا هم دښمني وه ------------------------ ١٧٧
٨١ هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر ------------------ ١٧٩
٨٢ ږوند دي شومه په دیدن پسي، نور غواړم--------------١٨٠
٨٣ په څو شېبو مي تر اسمانه یوسي ---------------------- ١٨٢
٨٤ دشاعر پیژندګلوي ------------------------------------ ١٨٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم ــ
رڼا رڼا نغمه نغمه تکلم

د ښکلا د تخلیق په اړوند ، شاعري، موسیقي، رقص، مجسمه سازي او تعمیر په فنون لطیفه کښې خصوصي ځاې لري. پېژندګلوي ئې دا ده چې هر هغه فن چې خلګو ته جمالیاتي حظ، حسیاتي مسرت او روحاني خوشحالي ورکوي، هغه له فنون لطیفه څخه دے خو شرط دا دے چې په مادي ذرائع او وسائل به ئې انحصار، نه صرف لږ تر لږ وي بلکې د مادي ضرورت او منفعت سره به ئې تړون هم د نشت هومره وي لکه هېګل چې وئیلي دي چې "د فنون لطیفه معیار، له مادي وسیلو څخه په اجتناب او بېلتون منحصر دے".

د دغه تعریف په رڼا کښې به دا وېنا غلطه نه وي چې د نزاکت، لطافت او نفاست په ذکر شوی امتیازي او اعلیٰ معیار باندی ولی چې شاعري تر ټولو زیاته پوره خېژی ځکه ئې په فنون لطیفه کښې درجه او مقام هم تر ټولو لوړ او څرګند دے.

شاعري یو تخلیقي عمل دے چې د ځنګلي بوټی په شان پخپله را شین شي. بس یو کېفیت راشي او د الهام غوندی بیان شي. حتیٰ چې د تخلیق تر تکمیل پوری شاعر په دې هم نه پوهېږی چې هغه څه لیکي او څنګه ئې لیکي. یو غیر محسوس قوت د هغه په ذهن او حواسو باندی خور او حاوي وي او هغه یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامعلومه دنیا ، د هغې کېفیات او عوارض په داسې روانۍ لیکي لکه اسماني فرشته چې هغه ته ډکټېشن (DICTATION) ورکوي. غالب هم دغه خبره، په ډېره ښائسته پېرایه کښې کړې ده :

آتے ہیں غیب سے یہ مضامیں خیال میں
غالب صریرِ خامہ، نوائے سروش ہے

په اردو کښې جدیده شاعري د ۱۹٦۰ء شاوخوا د ترقي پسند تحریك په ردِعمل کښې د حلقۀ ارباب ذوق له پلېټ فارم (PLATFORM) څخه پیئل شوه، سوب ئې دا وُ چې د "ادب برائې ادب" (زما په خیال ادب برائې فن) نظریه د "ادب برائې زندګي" په مفکوره باندې د بدلېدو پس د یکسانیت ښکار شوې وه، ادبیات د تخلیقي علویت او فکري رفعت له اوچته معیاره څخه د وګړو د نس او نفس غوندې په عمومي موضوعاتو باندې د نعرې، پروپاګنډ او اشتهار رنګه و لوېدلې سطحې ته را کوز شوې وو. تخلیق یو مخ د خارجي فکر نمائندګي کوله، داخل ئې یکسر نظرانداز کړے وُ. الهامي کېفیت ئې د نشت برابر او د منصوبه بندۍ زور ئې بېخي جوت وُ. حالانکې تخلیق د هغې قدرتي چشمې په مثال دے چې پخپله را و بهېږي. د ډېم (DAM) غوندې نه چې د منصوبې تحت جوړېږي. په داسې حالاتو کښې د خارجیت د زبردست یرغل په ضد تخلیقي ذهنونو بیرته داخلیت ته مراجعت ضروري وباله البت په دې تحریك کښې تر ټولو ګټور اړخ دا را مخته شو چې د روایت ټوله ښکلا او فن، د ترقي پسندۍ ټول مقصدیت او افادیت ئې هم د تخلیقي عمل برخه وګرځاوه. هغه ټول نظریات، رجحانات، اسالیب، هېئتونه او اصناف ئې د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تازګۍ، قوت تاثیر او ارزښت دپاره خپل کړل چې یوه ژبه د عالمي سطحې د غوښتنو او معیار سره برابرولې شي. د اردو شعر و ادب دغه همه ګیر او همه جهت موثر تحریک، پښتو ادبیات هم تر خپلې اغېزې لاندې راوستل او په هره سیمه کښې داسې ځیرك او باصلاحیت لیکونکې را پیدا شول چې هغوي و خپل اظهار ته د نوې لب او لهجې ورکولو دپاره د تخلیقي او تنقیدي زیار، ذمه دارانه کردار خپل کړو.

په شاعرۍ کښې د نوؤ هڅو او جدیدو رجحاناتو د خپلولو او خورولو په اړه "د لورالائي مکتب" په ټوله پښتونخوا کښې جلا او منلې ځای لري. د خپل سرخیل پروفیسر رب نواز مائل په مشرۍ کښې د "بوري" د تاریخي او افتخاري خاورې سره تړون لرونکو شاعرانو، نه یواځې پخپله د اظهار نوې اسالیب پیدا کړل بلکې د جنوبي پښتونخوا څخه دباندې ئې هم اغېزه ښکاره او اثرات مرتب شول. نن دا په دعویٰ سره ویل کېدے شي چې "لورالائیات" د یوې شعري، ادبي او تنقیدي اصطلاح حېثیت تر لاسه کړے دے او د لورالائي د مکتب جدیدې شاعرۍ د شلمې پېړۍ تر ټولو د موثر مکتب او منظم تحریك ځای مونډلے دے. په دې خاوره کښې د نوو رجحاناتو په اړه د بحرونو، هېئتونو، قافیې ردیفونو او لفظونو د علامتي، تمثالي، استعاراتي او د نوې معنوي استعمال د کامیابو تجربو سره سره په مختلفو ژانرونو کښې په متنوع موضوعاتو باندې پرله پسې دومره اهم تخلیقي کار او زیار مخې ته راغے چې هیڅ ادبي تاریخ او شعري تذکره ئې نظرانداز کولے نه شي. خصوصاً د لورالائي شاعرانو د خپل خپل اسلوب په حواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفرادي تشخص بیا موند. د "اسلوب" د امتیازي تخصص په حقله د پروفیسر شمیم حنفي دا وینا د قاطع برهان په مصداق ده چې " تجربې او تصورات مشترك کېدلی شي خو اسلوب هغه صفت دے چې خالصتاً انفرادي او شخصي ملکیت بلل کیږي، د دې اړخ د جاج او جائزې په پرته د یو ادب پارې صحیح مطالعه امکان نه لري" خو د اسلوب (STYLE) او اسلوبیات (STYLISTICS) په اړه په پښتو کښې دومره لوړ تنقید او علمي پرتلنه تر هغه وخته ناممکن ده چې ادبي تجزیه د سائنس تر مرتبې پورې ځان نه ورسوي.

د لورالائي د جدید شعري مکتب سره ناشلېدلے تړون لرونکي شاعران لکه محترم رب نواز مائل، سید خیرمحمد عارف، سرور سودائي، عمرګل عسکر، اروابناد وزیرمحمد سوالي، ځوانیمرګ سید محمدګل شاه خوستي او راقم الحروف او په مونږ پسې پروفیسر محمودایاز، افضل شوق او سهیل جعفر او ورپسې راتلونکي منور ځلمیان لکه عبدالغني مبارز، رازق فهیم، عارف تبسم، علي کمېل قزلباش او قاري جمال الدین مسافر داسې نومونه دي چې له ادبي دُنیا سره په زړهٔ پورې تعارف لري او په خپل خپل ځاې د ادب په ناقدینو باندې د سنجیده لوستنې او ستاینې حق لري. د دغو ټولو شاعرانو شخصي تخصیصات او تخلیقي ممیزات را مخته کول یو باقاعده تنقیدي موضوع دے چې په دې لیکنه کښې ګنجائش نه لري، ولې چې دا وخت د ګران عارف تبسم د راتلونکي مجموعې په بابله تفهیم او تحسین یا مطالعه او تجزیه زما اصل موخه ده.

ګران عارف تبسم یو ذهین، متین، سنجیده، فهمیده، دیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور او بــاهنر ځلمـے دے، هغــه د لــورالائــي د ويــاړمنى تــپې د ژونــد او ژواك مجــسم تــصوير او مكمــل تفــسير دے. هغــه يــواځى خوبــصورت او خــوب ســيرت، خــوش خيــال او خــوش بيــان پښتــو شــاعر نــه دے. د پښتــو او اردو دواړو ژبــو ډېــر ښــه، غښتلے، باشــعور، مترقــي صــائب الــراې او صــاحب الــراې نثرنګــار هــم دے. د هغــه مــضامين د هغــه د ادبــي قــد و قامــت او فكــري شخــصيت پــه تــشكيل كښــى اهــم معنــوي رول لــري خــو دلتــه ئــې اجمــالي څېړنــه هــم ولــى چــى د طوالــت باعــث ګرځى ځكه زۀ خپل اصل موضوع ته پاملرنه را ګرځوم.

د ګــران عــارف تبــسم دا اولنــۍ شــعري ټولګــه "د لمــر پــل" مــا لــه ســره تــر پايــه لفــظ بــه لفــظ لوســتى ده. پــه دې كښــى د تــورو د بــاران وروســته د كاغــذ پــه اســمان بانــدى د خيــالونو ســرې او شــنې پــه شــعري فــضا كښــى د تخليــق تــازه، شــوخ او نــوى رنګونــه پاشــلى دي چــى د ادبي كائنات حسن ئې نور هم زيات كړے دے.

عــارف تبــسم پــه غــزل او نظــم دواړو كښــى د يــوه ســپېڅلى شــاعر پــه حېــث ګــڼ داســى مــضامين قلمبنــد كــړى او موضــوعات څېــړلى دي چــى ادب مَيَنــان او د فكــر و فــن نقــادان ځــان تــه ارومــرو متوجــه كــوي. پــه دې اړه هــر هغــه څه ليكــل خــو امكــان نــه لــري كــوم چــى مــا محــسوس كــړى دي البــت هغــه موضــوعات چــى د هغــه د فكــري دائــرې پــه جوړښــت كښــى مركــزي اهميــت لــري، دلتــه ذكــر كــول او د هغــه د اظهــار د انــداز پــه حقلــه څــه نــا څــه تللــى رايــه تاســو تــه وړانــدى كــول ددې ليكنى يوه اساسي غوښتنه ده.

عــارف تبــسم د جديــد حــسيت يــو نمائنــده پوهېــت دے. د هغــه لــب او لهجــه پــه تــازګي، رعنــائي او توانــائي ډكــه ده. د هغــه لفظيــات

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـه یـوې خواتــه د شــعري روایــت او ادبــي تجـربې د توثیــق عکــس العمــل ښکــاری نــو بلــی خواتــه د نــوی معنویــت د زیــږون، لټــون او پَلټــون پېلامــه هــم دي چــی لــه علامتــي، تــشبیهاتی، اســتعاراتي استعمال سـره سـره تمثیلـي او محاکـاتي انـداز هـم لـري چـی د پښتـو شـاعرۍ د پـرمختګ پـه سـفر بانـدی دلالـت کـوي او د یـو ځـانګړې اسـلوب د جوړښـت واضـح څـرك لـري. کـه دا ولـیکم چـی د لفظـي تــشکیلاتو پــه تــرخ کښــی یــو نــیم ځــاې هغــه د نیولــوګیزم (NEOLOGISM) تـر حـده اجتهـادي هڅـی کړیـدي نـو کـره کتنـه او باقاعده څېړنه دا اړخ هم ثابتولے شي.

د عــارف تبــسم پــه شــاعرۍ کښــی مــا لــه خپــل ټاټوبی، خپلــی خــاورې، خپــل ولات سـره ذهنــي او قلبــي تــړون، د مځکــی سـره ټینګــه رشــته، د پښتــو، پښتــون، پښتونخــوا او پښتونــولي ســره نــه پــرې کېـدونکے تعلـق او د خپــل کلتــور، رسـم او رواج، دود او دســتور، لــه ښــو او اعلــی قــدرونو سـره د وفــا او اخــلاص، مینــی او عقیـدت رویـه لـه ورایـه ښکـاره لیـدلی ده. د هغـه پـه نظـم او غـزل دواړو کښـی معاشـرتي روایــات، ســماجي تــاریخ، انــساني تمــدن، ثقــافتي اقــدار، تهــذیبي ښائــستګي، اخلاقــي رویــې او عــالمي منظرنامــه پــه فکـري بلاغــت او جمالیاتي شعور سره په ډېر مهارت او کمال انځور شوی دي.

د معروضـیت او موضـوعیت پـه حوالـه د عــارف تبـسم شـاعري د خپــل بــاطن او شخــصیت د عرفــان تکــل هــم دے او د نړیــوال کلــی د آشــوب، بُحــران او رســتخیز د آګهــۍ ذریعــه هــم، چــی د کــم عمــرۍ باوجود د هغه فکري پختګي او ذهني بلوغت څرګندوي.

د دې مجمـوعې مطالعــه دا ښودنــه هــم کــوي چــی عــارف تبــسم لــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمالیاتي ذوق او د مینی لـه تجربې څخه هم بې برخی نه دے پاتـه شوے خـو دا اړخ زمـا پـه خیـال د هغـه پـه موضـوعاتو کښـی ضـمني او ثـانوي حېثیت لـري. کـه دا اووایـم چی عـارف تبسم پـه پښتـو شـاعرانو کښـی هغـه لومړے ځوان دے چی د عمر د فطري تقاضـو بـاوجود ئې د مینی ضـروري ضـرورت نظرانـداز کـړے دےاو خپـل عـصري شـعور تـه ئـې د تخلیـق پـه صـورت ګـرۍ کښـی زیـات اهمیت ورکـړے دے، نـو غلـط بـه نـه وي. هغـه معـروض زیـات لیکلـے دےاو موضـوع کـم خـو دلتـه دا وضـاحت ښـت زیـات ارزښـت لـري چی پـه ادبي تخلیـق کښـی پـه بـشپړه توګـه د خـالص معروضـیت اظهـار امکـان نـه لـري، ولـی چی خـارج هـم د تخلیـق کـار لـه داخل څخه هغه وخت را وځی چی د هغـه د ذات برخه جوړ شی یـا د هغـه پـه احـساس کښـی د خپلـی تجـربې پـه څېـر شـامل شـي او اظهـار ئـې ضـرورت او مجبـوري وګرځـی. سـوب ئـې دا دے چـی د شـاعر خپلـی تقاضـې، عقائـد ، نظریـات، جـذبې، افکـار او رجحانـات هغـه د خپلـی خوښی نـاخوښی هرکلـه پابنـد سـاتي. وئیـل دا غـواړم چی عـصري شـعور هـم د لیکـونکی د شخـصیت د کُلیـت سـره پـه تـړون مجبـور دے. لـه دې بغېـر هغـه د تخلیقـي عمـل برخـه نـشي جوړېدےاو کـه جـوړ هـم شـي د صحافتي تحریر رنګه به له خوند او تاثیر څخه خالي وي.

پـه دې مجموعـه کښـی د عـارف تبـسم ځنـی نظمونـه لکـه "یوولـسم سـتمبر پـه یـورپ کښـی"، "ملګـری ملتونـه"، "پـه اټلـی کښـی د څـه وخـت تېرولـو پـس یـو نظمیـه تـاثر"، "ګلېـډیېټر"، " و یـورپ تـه یـوه وېنـا" او "The Dream Marchents" زمـا د پورتنـۍ خبـری پـه تائیـد کښـی وړانـدی کېـدلے شـي. دا ټـول موضـوعات، معروضـي دي خـو د هغـه د داخـل د برخـه جوړېـدو پـس ئـې تخلیقـي بڼـه خپلـه کـړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. هم دغه د تخلیق غوښتنه ده. معروض چې تر څو په موضوع بدل نه شي. خارج چې تر څو د شاعر په باطن کښې تحلیل نه شي او له داخل څخه نه را ووځي، هغه فن پاره نشي بلل کېدے. د مثال په ډول به زهٔ د هغه معرٰی نظم "ګلوبلائزېشن" ستاسو مخ ته کښېږدم :

بې شکه دې کلي کی هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د میني هم څه سلسله نه وینم
د نړیوالو په دې لوی کلي کي
پېژندګلوي د هر چا ګډه وډه
هر یو ږغیږي اوس په بله ژبه
هیڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

د هغه مختصر آزاد نظم "چي ګوېرا ته" هم مطالعه کړئ:

تا چي په کومه لاره
سر و بائېلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
د دې دپاره بس
یو شرط دے لازم
چي سړے ووځی له خپل ځانه
په جهان خور شي

د ۲۰۰٤ء د مارچ په دویمه نېټه (چې د ۱٤۲۵هـ د محرم لسم تاریخ دے) په کوټه ښار کښې چې د ترهه ګرۍ یا فرقه واریت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ناوړه او ناروا پېښه شوې وه. د هغې بیان چې عارف تبسم په کوم دلآوېز انداز او له غرېوه په ډك آواز کښې کړے دے، هغه د معروض په موضوع باندې د بدلپدلو بهترینه نمونه ده. یوه خارجي واقعه یا وقوعه موثره تخلیقي تجربه هم داسې جوړیږي. په غور ئې و لولئ :

کور ته مې اور واچولو ځکه لمبې پورته شوې
بیا مې له دا خپل وجوده خاورې ایرې پورته شوې
څوارلس سوه کاله پس په ما کښې شو یزید را ویښ
ځکه مې د خپل حُسین له دړده نارې پورته شوې
بیا مې کړو لاسونه نن په خپلو وینو باندې سره
ځکه مې نن بیا پنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

عارف تبسم د نظم نګار په حېث په ښو موضوعاتو، ښه منظومات لیکلي دي. د پورتني موضوع سره په تړلې موضوع " کربلا ۲۰۰٤ء" کښې د هغه اختتامیه ډېره بلیغه او موثره ده :

بیا ډېرو خلګو د یزید شکل او قد واغوستو
بیا ئې په ډېرو حُسېني سرونو لوبې وکړې

د هغه " نعت" او ځنې نور نظمونه لکه "جدوجهد"، "؟"، "ښیښه څهره"، "په مځکه جنت" او " اے د فکر سپینه لمره" (د حمزه بابا په حقله) د ډېرې ستائینې وړ دي خو زه ئې دلته دوه درې مختصر غوندې نظمونه تاسو ته وړاندې کول غواړم، کوم چې زما په خیال، په اختصار کښې جامعیت، په اظهار کښې معنویت او په پیرایه کښې جاذبیت لري. تر ټولو له مخه د هغه نظم "تضاد" ته پاملرنه وکړئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجيبه غوندی
خويونه خپل کړو
رنګونه واغوندی
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

"تضاد" د هغه په يو مسلسل غزل کښې هم موضوع ګرځېدلے دے چې خصوصي کتنه غواړی د پورتني نظم په حواله زما په فهم، په لنډو ټکو کښې، د شعريت په ژبه، زمونږ د معاشرتي ژوند د متضادو رويو او د نفسياتو په اړه د وګړو د منافقانه دوه مخيزه کردار تر دې زياته، په زړه پوری انځورګري شايد ممکن هم نه ده. همداسې زمونږ د چاپېرچل د معاشي، سياسي، طبقاتي او اخلاقي صورتِ حال په اړه هغه يوه وړوکې منظومه د "سائې" تر سرخط لاندی پخپله علامتي او تمثالي بڼه کښې نه صرف د اظهار او ابلاغ حق ادا کړے دے بلکې په دې کښې دا هم څرګندېږی چې هغه په نړۍ او تاريخ باندی ژور نظر لري، د ماضي او حال سره سره هغه د مستقبل امکانات هم وينې. د عصري شعور په رڼا کښې دا نظم د آفاقيت رنګ او د ژوندۍ شاعرۍ مثالي نمونه بلل کېدلے شي :

په څومره هيله
ساده خلګ و اسمان ته ګوری
غواړی په ټکنه غرمو
له سرو لمرونو سائې
که څه هم دوې په دغه ښه خبر دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې یوه توره او اوږده شپه
را روانه ده بیا
ځکه اوږدیږي وار په وار
د دېوالونو سائې

هم دغه یا دغسې احساس د هغه په یو بل مختصر نظم "لمر او سحر" کښې هم جوت دے. په اصل کښې د ماحول توره شپه د هغه په حسیت باندې خوره ده، هغه د حالاتو تیارو خوړلے دے، هغه د وخت تورتم دومره ځپلے، ځکلولے او ځورولے دے چې هغه د ژوند او ژوندَسرو دپاره د رڼا مستقل اهتمام غواړي، حتٰی چې په شپه کښې هم د لمر ضرورت محسوسوي. ګوا سپوږمۍ، ستورې، څراغونه، ډیوې او بَلَبونه هغه وسیع المعاني شپه نه شي رڼولے کومه چې د وګړو په حواسو باندې خوره ده، دا تاریکه په اصل کښې د اطمینان، سکون، خوشحالۍ او پرمختګ هغه رڼا غواړي چې ذهن او زړهٔ منور کولے شي، هغه لمر غواړي چې زوال او غروب نه لري او داسې "یوټوپیائي" لمر انساني معاشره شاید چې هیڅکله نه ویني خو د عارف تبسم په شانې د ژوندي فکر او حساس طبعې شاعر د نړۍ د ودانۍ سوکالۍ او ترقۍ دپاره که نور هیڅ نه شي کولے. خوب خو لیدلے شي بدرنګه ماحول، په خیال خو ښائسته کولے شي. ماته خپل یو اردو بیت را پیاد شو :

اور کچھ کر نے کے قابل تو نہیں سوچ مِری
کاش! دُنیا مَیں تِری اور حَسیں کر سکتا

د عارف تبسم نظم داسې دے :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نیمه ورځ به می یواځی پرېږدی
یقین د ورځی
په لمر څنګه وکړم؟
ماته د شپې ستا ضرورت دے لمره!
ستا انتظار
تر سحر څنګه وکړم؟

په دې مجموعه کښې د عارف تبسم یو نثري نظم هم د "قدر مشترك" تر عنوان لاندې شامل دے، زهٔ له دې څخه انکار نه کوم چې ښه خیال بلکې بهترین خیال پکښې دے خو له دې سره متفق نه یم چې نثر ته دې د نظم نوم ورکړے شي، ولې چې نثر نثر دے او نظم نظم. معنوي اهمیت او فکري ترفع په نثر کښې هم خپل قدر او قیمت نه بائېلي. څکه د "نثري نظم" په ډول ئې د وړاندې کولو تصنع او تکلف ته هیڅ ضرورت نشته. خدائېګو! زهٔ د هیڅ نوې صنف مخالف نه یم خو دا ضرور وایم چې نثري نظم دې د شاعرۍ په ځاې د نثر په اصنافو کښې شامل کړے شي لکه "ادبِ لطیف" چې په تېرو وختونو کښې د نثر برخه وُ. هم هغه "ادبِ لطیف" ته نن "نثري نظم" څکه وایه شي چې لیکونکے ئې برناحقه شاعر جوړ شي. حالانکې "شاعری جزویست از پیغمبری"_ لکه هر څوك چې پیغمبر نه شي جوړېدلے. همداسې هر څوك شاعر هم نه شي جوړېدلے بلکې "مُتَشاعر" جوړېدل لاهم څه ناڅه فني خبرتیا ته اړتیا لري. د نثري نظم "خودساخته او نام نهاد شاعر" ته خو متشاعر وئیل هم روائېښت نه لري لکه "نقل کفر" چې "کفر نباشد". شاعري خپل حدود او قیود لري. د هغو پابندي که ګرانه ده، دا خو اسانه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سړې دی "نثرنګار" جوړ شي حالانکې زما په خیال نثرنګار جوړېدل هم ښېخي ګران کار دے.

د عارف تبسم د دې مجموعې د غزل برخه هم د معنوي ارزښت او فکري بلوغت په حواله خپل خوند، رنګ، او اغېزه لري یا په نورو ټکو کښې د جدید غزل له شعار او معیار سره ښنګ وهي. لکه ښنګه چې ما له مخه لیکلی دي هغه یو بېدار، حساس او ژوندے شاعر دے. هغه شاعري یوه تفریحي مشغله نه بولي ځکه د غزل په بېتونو کښې هم د لوستونکو ذهني تربیه کوي. د هغوې مخ ته حقیقت او واقعیت په شعري پېرایه او موثره لهجه کښې وړاندې کول هغه خپله ادبي وظیفه او علمي فریضه ګڼي. هغه غواړی چې خپل فکر، احساس، جذبه او بصیرت تر خپلو قارئینو پورې ورسوي چې د هغوې دپاره د لطف اندوزي ښخه زیات د هغوې په خیالاتو کښې بدلون، ویښوالے او ځلا راولي، دا ښو اشعار ئې د مثال په ډول وړاندې کوم:

موږ به په شپه هم لکه ورځ سپینه رڼا خوروؤ
تیارې که هر ښو له سهاره سره لوبی کوي

ښراغ را واخلو په تیارو کی په مزل پسې ځو
موږ هره شپه لټون کوؤ، د لمر په پل پسې ځو

دا به ضرور د چا د جبر ښکار وي
ګڼی دا خلګو تیارې ښه کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ لاړښوونکي ټوله ورځ تر لمر چاپېره ګرځي
ځان ته رڼا را ټولوي، موږ په تياره کې ساتي

چا چې پر دوی باندې تیارې راوستې
دوی له هغه څخه رڼا غوښتله

بیا په ټول وطن تورو تیارو خوله لګولې ده
څو خلګو و ځان ته څراغونه خوندي کړي دي

زهٔ په دې سپېره منظر عادت نه یم
دا څنګه سپرلے دے، ګلان نه لري

د یوې کونډې ماشومان په سپېدو پورته شولو
وائي مورکۍ! موږ د اتامو په تکل پسې ځو

په دې پورتنيو بېتونو کښې شپه، سحار، رڼا، تياره، څراغ، لمر هغه علامات او استعارات دي چې د عارف تبسم په شاعرۍ کښې ځای په ځای خواره واره ښکاري. دا محض الفاظ نه دي. د هغه د فکر او پېغام د ترسيل، تفهيم او تشريح مرکزي منابع دي او د لوستونکو د پاره زمونږ د سماجي ژوند او سياسي حالاتو د پوهنې بنيادي ذرائع دي. که مونږ په ځير ورته وګورو نو په دې لفظونو کښې زمونږ د چاپېريال انځور له خپلې صحيح څهرې او حقيقي کړو وړو سره موجود دے. بلکې په دې شعرونو کښې د سياست او سياستمدارانو اصل شکل هم محفوظ دے چې بېخي بدرنګ، قبيح او مکروه دے. له دې په پرته زمونږ د هېواد بې رنګه سپېره منظره او د خوارانو د ژوند ژواك د بدحالۍ او د رزق د تحصيل د کړکېچن او خوږمن صورتِ حال اظهار هم په بليغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فصيح تورو کښې مرقوم دے.

عــارف تبــسم ولــې چــې خپــل چاپېرچــل پــه برنــدو ســترګو وينــې ځکــه هغــه نــه تېروځــې، هغــه "مــداريان" ډېــر ښــه پېژنــې. د "نعــرو" پــه ځاې "عمل" غواړي. ګټور او مثبت عمل، دا شعر ئې وګورئ :

ثـــوك د نعـــرو ليکلـــو حـــق نـــه لـــري
زۀ خپـــل د ېـــوال غېـــر سياســـي ســـاتمه

کــه داســې نــه ده نــو بيــا دا يــو ښــه طنزيــه شــعر دے او دا ځنــې مــراد دے چــې پــه موجــوده حــالاتــو کښــې د سياســي شــعور بغېــر ژونــد بې معنــا دے. ځکــه هيڅــوك دا حــق نــه لــري چــې د قــام لــه بېــدارۍ او د وطــن لــه ترقــۍ ځخــه لاتعلق پاتــه شي خــو عــارف تبــسم چــې د کــوم رجحــان او مــزاج شــاعر دے. زمــا پــه فکــر هغــه "غېــر سياســي" کېــدلے نــه شي. البت هغــه پخپــل تنــدي هــيڅ لېبــل لګــول نــه خوښــوي. هغــه د چــا غلــط کــار پــه لار نــشي تللــے. د چــا "بهــروپيې" تقليــد نــشي کولــے. د چــا قــام خرڅــونکی او وطــن فــروش پيــروي نــه شــي زغملــے. هغــه خپــل فکــر، خپــل نظــر لــري او د هغــه مطــابق د ژونــد دپــاره لاره ليکــه تاکــل خوښوي لکه په خپل دې شعر کښې چې وائي چې :

ځـــان تـــه رېـــا را تولومـــه او ابـــاد بـــه وځـــم
مـــزاج د لمـــر لـــرم، د تـــورو تيـــارو بعـــد بـــه وځـــم

عـــارف تبـــسم پـــه انقـــلاب يقـــين لـــري او انقـــلاب هيڅکلـــه د ســترګو پــه رپ کښــې نــه راځــي، هغــه پخپلــه وخــت راځــي. البــت پــه فکــر کښــې د مبــارزې قــوت او لــه نــاموافق مــاحول ســره د ډغــرې حوصـــله، پـــه ارادو کښـــې اســـتقلال او پـــه زړۀ کښـــې تـــوده ولولـــه غــواړي، يــوازې دا نــه بلکــې يــو لــه صــبر او زغــم ځخــه ډك ناســتړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار هم، لکه په دې شعر کښې چې هغه پخپله وئيلی دي :

بل به شي د مينې ځراغونه، څه هلاکه ده؟
رونه به شي دغه د ژوند خونه، څه هلاکه ده؟

تاسو وکتل چې هغه د اُميد تلقين کوي ولې چې په راتلونکی بدلون باندې غېر متزلزل يقين لري لاکن هغه پښه په پښې اېښې، بې غمه نه دے ناست، لګيا دے کار کوي، پرله پسې زيار باسې، ذهنونه ويښوي، جذبې را پاروي او رجحان سازي کوي :

رښا خوره کړم چې هر چيرې قدمونه ږدمه
و مخ ته ځمه او په لاره ځراغونه ږدمه

ژونده! ستا غمونه په خندا وړمه
اوښکه اوښکه يمه خو څڅېږم نه

د ژوند، حالاتو او ماحول سره د هغه ټينګه فکری وابستګي پخپل ځاې، رښتيا خبره دا ده چې په اوړو کښې د مالګې په مقدار د هغه د مينې او ښکلا په باب اشعار هم ډېر خوږلت، نوے توب او زړه راکښون لري، هغه چې له دې موضوع سره تړلی کوم اشعار کښلی دي، هغه زياتره پسنديده دي، زۀ ئې دلته صرف څلور نمونې ستاسو مخ ته ږدم:

ستا د سپين مخ په وير اسمان باندې خواره واره شي
ستورې دا ستا د ښائستې زنې له خاله وزی

تر څو به ژوند مور تبسمه! په لېمو کښې کاوه
د اوښکو څاڅکی شو، د پېغلې په ګرېوان خواره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــــه بـــه درځـــم پـــه دغـــه لاړ ګرســـره
پـــرې بـــه ږدم ســـتا کلـــے او ښـــار ګرســـره

کــه څــه هــم ضــد دي يــو د بــل خــو تبــسمه! ګــوره
څـــومره پخـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتيـــا

د جـدت او انفراديـت مرقـع، دا درې مرصـع شعرونه ئـې د فنـي کمـال او جمالياتي اظهار ژبنتی زياتی ښائستې او په زړهٔ پوری نمونې دي :

ځانګړتيـــا نـــه بـــائېلم، خپـــل ځـــان لـــه ســـمندره ګـــورم
ځکـــه خـــو واوره وجـــود زهٔ لـــه تـــاوده لمـــره ګـــورم

خپـــل دېوالونـــه هـــره شـــپه لـــه ځـــان ســـره ويـــده کـــړم
خـــداې خبـــر څـــوک ئـــې هـــر ســـهار د بـــل مکـــان ســـره ږدي

د تيـــارو بـــدي مـــی نـــوره پـــه وس نـــه ده
ننـــــواتی تـــــه مـــــی ور وړه څراغونــــه

زهٔ د عـــارف تبـــسم ټولـــه شـــاعري نـــه ســـتايم، پـــه هغـــی کښـــی نيمګړتيـــاوی، خاميـــانی او کمزوريـــانی هـــم شـــته خـــو پـــه مجمـــوعي ډول ئـــې زهٔ د اســـقام او معائـــب پـــه ځـــاې شـــعري حـــسن او محاسِـــن تـــه زيـــات اهميـــت ورکـــوم، د مثـــال پـــه توګـــه ئـــې د لفـــظ د منفـــرد او جديـــد استعمال په ترڅ کښی دا يو شعر وګورئ چی :

مـــوږ چـــی ويـــشتلو همېـــشه دلتـــه پـــه ســـنـګ ګلونـــه
ځکـــه پـــه دې هېـــواد کـــی نـــه کـــوي غورځنـــګ ګلونـــه

د "غـورځنـګ" تـورے د "ټوکېـدلو" پـه معنـا شـايد چـی پـه اول ځـل عـــارف تبـــسم کارولـــے دے، دا د هغـــه د هنـــر د ښکـــلا يـــو څـــرک دے. تفـصيلي مطالعـه ئـې ډېـر داسـی نکـات پـه تاسـو واضـح کولـے

(c) ketabton.com: The Digital Library

شــي. زهٔ بــه خبــره پــه دې را لنــډه کــړم چــی د دې شــعري مجمــوعې سرســري لوســتنه بــه هــم تاســو پــه دې اعتــراف مجبــور کــړي چــی د لــورالائــي زرخېــزه او نغمــه رېــزه خــاوره داســی ګلونــه هــم را ټوکولــے شي چی خوشبوئي او رنــګ تــه بــه ئــې خوشــبوئي او رنــګ هــم ګوتــه پــه غــاښ پاتــه شــي. د دغــه امکــان پــه رڼــا کښــی ماتــه د ســتر مــاوزې تنګ خبره را ياده شوه هغه وئيلی وو چی :

"ګلونه و غوړېدلو ته پرېږدئ "

زهٔ د دې قــــول د معنــــوي قــــدر و قيمــــت پــــه احتــــرام کښــــی مجموعــه تاســو تــه سپارم او پــه دې هيلــه اجازت غــواړم چی تاسو بــه پخپله فيصله وکړئ چی دا ګل څنګه غوړېدلے دے؟

خاوری

سعيدکګوهر

کوټه

جمعه المبارک

۱۰ مارچ ۲۰۰٦ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم "د لمر پل"

د بـوري د ګلبن خوشـنوا بلبـل عـارف تبـسم د يـوه خـواږه ملګـري او زلمـي تخليـق کـار پـه حيث و ماتـه ښخـي تـر ډېـر جهـان را تېـر دے، زه لـه هغـه وختـه د ده پـه ژونـدي جذباتو، تلوسـو او پـه هغـه بـې خوبـه، خوبونـو بانـدي ډېـر ښـه خبـر يـم، چـي د انـساني نېکمرغيـو پـه هيلـه، د بـدمرغيو لمــن را ټولــول غــوارې، زه د ده د تخليقــي وژن د پراختيـــا، صـباوڼ او پـه ادب کـي د پـرمختګ د هلـو ځلـو شـاهد (ګـواه) هـم يـم. دا غالبـاً د ۱۹۹۰ع کـال خبـره ده، چـي کلـه پـر مـا بانـدي د لغړخـولي عــارف تبـسم د شـاعرۍ راز منکـشف شـو او بيـا چـي مـا وليـد چـي د سـکول پـه دې کـم عمـره لوسـتونکي کـي د شـاعرۍ خـورا ښــه او خونـدور رنګونــه موجـود دي، نــو مــا د طالبعلمــۍ بــاوجود و دې تــه وهڅـاوه، چـي د پښتــو ادبــی ملګـرو پـر سټېج بانـدي راسـي، دا وو چـي لـه همدې سټېج څخـه يـې داسـي پـه زړه پـوري ابتـدا وکـړه، چـي د ژونـد پـه هـر پړاو کـي ورسـره د ښـه شـاعر لاحقـه و تـړل شـوه، هـن تـر دې چـي د ادب پـروری سـره سـره يـې پـه انګلـش لټرېچـر کـي د ماسـټر ډګـری تـر لاسـه کـړه، هغـه ورځ ده او دا نـن ورځ ده چـي تبـسم د خپـل شـاعرانه منـصب پـه پرتـه د اُردو، پښتـو او انګرېـزي د يـو ښـه نثرنګـار په توګه هم په هر چا باندي خپل ځان و پېژندلو.

ولـي پـه دې مـابين کـی ډېـر ملګـري د نـام و نمـود او غـم روزګـار پـه تکـل کـي د ګمنامـۍ و کنـدو کپـرو تـه لاهـو شـو خـو عـارف تبـسم د ځـني نامـساعدو حـالاتو بـاوجود هـم غـزل، نظـم او نثـر درې واړه د خپلـي لاري څـورے کـړو، سـره لـه دې چـي عـارف تبـسم پـه شـعوری ډول بانـدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر یوه حده پوري د مشاعرو د آه او واه له تاوده بازاره او د خپلي څېرې نمايي څخه ځان لېري ساتلو، حالانکه د یو ښه تخلیق کار په اړه په دې ډګر کي د هغه د فعال رول لوبولو څه انکار نه شي کېدے.

په دې لړ کی د ادب د چوپړ دپاره تبسم خپل باطن او ظاهر د رياکارۍ او زنګ وهلي ورځي څخه يو مخ صفا ساتلي دي، دلته د اعتراف په توګه موږ د پښتو د درې مياشتنۍ مجلې "تماس" هغه ګڼي وړاندي کولے شو، چي د افاديت له امله اوس هم ډېرو ليکوالو په خپل ريکارډ کي خوندي کړي دي. د دې مجلو په مرتبينو کی د عارف تبسم کارکردګی د وياړ وړ ده. همدغه رنګه د آي، ډي، ايس، پي له خوا څه هغه درانه تقريبات، چي په ډېرو حوالو يې له ادبه سره تړون لازم دے، د عارف تبسم او ملګرو په زيارو سر ته رسېدلي دي او بيا په زياته د ګلوبلايزېشن او مورنۍ ژبو په موضوع باندي د ګڼو ژبو ګڼ شمېر سکالران را غونډول او بيا د ښېخي مثبت فکر په حواله باندي د هغوی و مقالاتو ته کتابي بڼه ورکول د عارف يو بې سارے، ارزښتناکه او منفرد کار دے. په افغانستان کي د هوتکي دور د پښتو تاريخ "د خپلواکۍ لمرڅرک" اُردو ژباړه هم عارف تبسم تر سره کړه. همدغه ډول چي د اُردو د "عکس العمل" مجلې د اېډيټر په حيث هغه څومره ګټور مواد را يو ځای کړے دے هغه بس يوازی د ده برخه کېدےشي، په نورو ډېرو انګرېزی، اُردو او پښتو مجلو او ورځپاڼو کی د ده خواره واره مضامين او افکار د ده د زيارو عکاسي کوي.

خو د خپلو نظرياتو په اړه هغه وخت ورکي نوره توانائي پيدا شوه چي کله يې د ارتقا بام ته د رسېدلو خلګو، د ژوندانه د انحطاط پذير

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـدار او استحـصالي اصـليت وليـدو، ځکـه خـو چـي مونـږ د هغـه د یـورپ پـه سـفر کـې و لیکـل شـوو نظمونـو تـه پاملرنـه وکـړو نـو د هغـه تجربـات او مـشاهده لـه مونـږه لانـور لتهـون غـواړي، خـو پيـل بـه پـه دې وکـړو چـي کلـه مـوږ د بـوري د دغـه مينـه وال شـاعر و شـاعرۍ تـه متوجـه سـو، نـو هغـه کـه یـوې خواتـه د بـوري د دې لرغـوني اقـدار لرونکـي خاوري او غرونو سره د خپلې مينې او خپلوۍ اظهار په دا ډول کوي :

خپلـــوی او مینـــه مـــی فطـــرت ځکـــه ده
پـــه خپلـــه وينـــه کـــی بـــورے پالمـــه
مځکـــه دی هـــر وخـــت د اظهـــار نـــوی ګلونـــه کـــوی
څنګـــه هـــوا دی ده کوهـــاره غـــزل نـــوې لـــیکم
بيـــا دی لمبـــه را پورتـــه شـــوه د بوريـــوالی مينـــی
راغلـــے يمـــه ســـتا تـــر ښـــاره غـــزل نـــوې لـــیکم

نـو بلـي خواتـه د جماليـاتي اقـدارو لـه پـالني سـوا هـم جذبـه، هيئـت، اسـلوب، مـشاهده او د ژبـي بـشپړتيا د ده پـه شـاعري کـي لـه ورايـه څرګنـده ده، کـه څـه هـم لـه دغـه کيفيتـه سـره د ژوندانـه داخلـي او خـارجي احـساسات پـه فنـي او فکـري معنويـت سـره د لفظونـو پـه پـساله بانـدي د پـسوللو متقاضـي دي، خـو تبسم لـه دغـي تقاضـا سـره د شـاعرۍ و سـماجي عمـل تـه هـم د سـماجي عـلا ئقـو پـه اړونـد بانـدې د حُـسن، ريښتينـوالي او صـداقت صـوت و آهـنګ ور پـه برخـه کـړے دے، چي له دې لاندیني شعرونو څه يې ښه اندازه کولے شو :

تـا چـي بـه شـپه ورځ لـه هـر چـا څخـه پـه پټـه ګنډل
زمـــا د نـــوم هغـــه تارونـــه لـــه دســـماله وزی
مـــوږ د ښکـــلا پـــه کاروبـــار کـــي رعايـــت نـــه کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستر ګي په پور کي نيسو، زړونه په تاوان ګرځوو
ته ما کړه اوښکه، له بانه مې پر بارخو را تو ی کړه
زه څو لمحې دا ستا پر ښکلي اننګي تېروم

ګونګی وريځي ته د ګل دپاره ژبه ورکړو
پر مځکه باندې په مثال بيا د باران خواره شو

کوفي ښائست په نوم د مينې ځکلولي دي ډېر
حُسيني زړونه نور باور زياته په دوی نه لري

تر تا به هم د تبسم فکر در ورسيږي
نظر اوچت لري، لاسونه که څه لوی نه لري

لکه څنګه چې هر انسان د ژوندانه تېرولو په حقله يو نقطه نظر لري، دغه رنګه به تبسم يقيناً خپل يو نظر لري، خو هغه خپل دا نظر پر خپلو لوستونکو يا اورېدونکو باندې نه مسلط کوي، کېدے شي چې هغه د اينګلز له دې فکره سره متفق وي، چې د ليکونکي اراده چې څومره قدر پټه وي، نو د فني تخليقاتو دپاره هم هومره غوره ده، له دې څخه د فن د کربه توب او د کناياتي اسلوب د اهميت اندازه کېدے شي، هغه د دې دپاره چې فن د بېلو بېلو سياسي شعارونو او د خطابت له عيبونو څخه صفا و ساتل شي، ځکه چې ادب او شاعري، پخپله خو مقصد نه وي بلکه د مقاصدو د تکميل ذريعه ګڼل کېږي، ولې چې چرته دغه ذريعه په کار راوستل کيږي نو د دې دپاره ښکلې، خوږه او داسي ښائسته جامه په کار ده، چې د تخليق

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوند لاسېوا کړي، د ځني نقادانو دا رول "چې فن په يو مخصوص چوکاټ کې را تاو کړي"، ځکه د منلو وړ نه دے، چې د ادب فني خامياني او جمالياتي اقدار يې يو مخ هېر کړي وي، ولې عارف تبسم دا هر څه په خپل نظر کې ساتي او بيا و مخ ته د يو مقصد اېښودلو باوجود هم د اظهار پېرايه ډېره درنه ايږدي :

لا هغسي دے ويران له ډېره وخته
ودان نۀ شو دا مکان له ډېره وخته
دغه ځرنګه دُنيا ده نۀ پوهېږم
پکې نۀ ښکاري انسان له ډېره وخته

راځئ په خپله و منزل ته خپله لار و ټاکو
خبر به ورکه شي، که ولاړه تر ملکه پورې

د تبسم د اظهار په دغه خوږه پېرايه کې سماجي ردعمل، ضرب المثل او د پرمختګ پيغام خو يقيناً شته، مګر په داسې قرينه سره يې خبره کړې ده چې د هر چا د زړه آواز ګرځي. دا ويل به بې ځايه نه وي چې تبسم د ابلاغ برابره تله ساتلې ده، نه يې چرته د ابهام پيدا کول زيار او کوشش کړے دے او نه يې څه غيرمانوس تراکيب په کار راوستلي دي فني خوږلت، ريښتينوالے او د حالاتو و ترخې تجزيې ته يې په ښه پښتنه لهجه کې ځاى ورکړے دے، چې د قدامت او جديديت تر ځنګ ورسره د تېر وخت تجربات او د اوسنيو حالاتو مشاهدات او د راتلونکى سباوُن خوند رنګ يو ځاى کړل شوے دے. په دې رنګ کې نه خو هغه د روايتي ژړا، بېلتون، هجران او در په درۍ نارې وهي او نه د خپل مسلك څخه سرغړونه کوي. د حالاتو په تورتم کى هم د خپل مرام په هڅه دے او وايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیله مو بیا هم له ړنا نه ځېژي
پای د دې تیارې که امکان نه لري
اوسې په کېږدۍ کې مجبوري یې ده
چرته به ځي ځوك چې مكان نه لري

ځراغ را واخلو په تیارو کې په مزل پسې ځو
مونږ هره شپه لټون کوو د لمر په پل پسې ځو
زمونږ لاربښوونکو زموږ د زیارو قدر نه دے کړے
ځکه خو خپل کاروان پرېږدو او مونږ په بل پسې ځو

هر څو که خندونه وي په لاره کې
زه خو اباسین یمه درېږم نهٔ

حق مې هم خوري په غریبي مې هم ملنډې وهي
ځکه په سر مې له دیناره سره لوبې کوي
ما خو له هر چا سره مینه او اخلاص کړے دے
خلك مې څله له دستاره سره لوبې کوي
له مرګه نه وېرېږی کړي د حق خبره په جار
تبسم ځکه خو له داره سره لوبې کوي

د تبسم په شاعری کې د اضدادو تمثیلي اشکال کله په یوه رنګ او کله په بل رنګ کې لیدل کیږي، لکه څنګه چې د اضدادو په اساس د کائیناتو بنسټ دوام مونـدلے دے، هم دغه رنګه په شاعري کې دغه استعمال په نزاکت سره و شاعري ته د فکر په حواله ځلا بخښي. تبسم و دغه اضدادو ته د خپل دور په هنداره کې ګوري، کله د حالاتو تجزیه کوي کله و انسانانو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلوۍ پیغام ورکوی او کله وراندي د طنز غشي اورويِ :

څه عجب سخیان خلک مې ولیدو
مرګ چې یې وېشلو د ژوندون په نوم

چې یې کړو لېږی موږ له خپلو په فتوو د کفر
اوس هغه خلک باچهي له خپل ایمان سره رډي

که څه هم ضد دي یو د بل خو تبسمه! ګوره
څومره پخه ده د ګلاب او د ازغي ملګرتیا

ما رڼا کرلې ده په زړونو کې
زه اوس له تیارو څخه وېرېږم نه ځ

د بخت، نصیب او قسمت سلسله په شاعري کې د هر شاعر و مخ ته له ابتدا څخه د غورېدلي کتاب په شان پرته ده خو تبسم د روایت و دغه منزل ته په جلا لاره تګ کوي او وايي:

هسي خو دے تینګ تړون د میني زما او ستا تر میان
خدای خبر چې یو به او که نه؟ مونږ د یو بل نصیب
اي غوټۍ غوړېږه مه، د میني سپرلے خور نه دے
دلته دے له خاورو سره خاوري د هر ګل نصیب
ما ټولي لیکي د قسمت پخپله ورانې کړلې
اوس به پر خپل بې وزله زړه خالي لاسونه رډمه

لکه ما چې وړاندې اشارتًا وویل چې شاعري د خیال او فکر په کالبوت کې یو سماجي عمل هم وي، په همدغه اړه چې کله د بوري دا زرغونه او سمسوره سیمه د یو اوږدې ډوکلۍ په ناتار تاراج سوه، د مېوه دارو درختو ځنګلونه په وچه صحرا بدل شو، د ډېرو درنو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بڼایه کورونو ځراغونه د نېستۍ په اوبو له بلېدو ووتو، نو د ویرانۍ په دغه منظر کې د عارف تبسم د احساساتو څرېکي داسي پورته شوې، چي ډوکال یې د ډوکال او علامت په طور په کار راوستلو :

سینه د مځکي وچه شوله اوس په چیغو وایي
زما وجود به خدایه! کله له ډوکاله وزي

اوس به و تاته څه سندري د سپرلي اووایم
زه خو اغزي لانه لرم په دې ډوکال خبر دے

خود به سپېره کېږي باران نه لري
زموږ بې وزله مځکه اسمان نه لري

یوه خبره چي زه یې د خپلو ملګرو په تخلیقاتو کي بیا بیا وینم، هغه د پښتنو د بدقسمته وطن هغه تاریخي ارزښت دے چي د هغه له جهته استعماري او استثماري قوتونو صرف د دوی له سرونو، عزتونو او ملي وحدته سره لوبي کړي دي بلکه د افغانستان د شل کلن جنګ په اساس چي د دوی د باغونو او رغونو مځکه د خپلو او پرېدو له لاسه د سرو وینو په باران اباده شوه نو د دغه دردناکو پښتنو درد د هر پښتانه لیکوال په تخلیق کي د خپل فکر مطابق غزوني وکړې. د عارف تبسم په کلام کي دغه درد خو شته چي شته، ولی هغه د خپل ملي درد د دوا د حصول دپاره کنایتًا د نکلونو د هغه شهزادۍ مثال وړاندې کوی، چي د ګټلو دپاره یې د شرط نه پوره کوونکو سر غوڅول وو، څکه خو وایي :

شرط تر شهزادۍ د رسېدو تبسم وانه ري
زموږ د باچا لور نور هم سرونه خوندي کړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو تر شرط وړاندې کولو نه اګاهو، هغه د بارودو په اساس د سرو وینو د باران هغه منظر وړاندې کوي، چې له دې سرې مځکې به شاید د وینو ګلان را و ټوکیږي :

پیل د سپرلي چې په دې ښار کې په سرو وینووشو
سر به یواځې و ټوکیږي د سره رنګ ګلونه
ډېر بارودونه زمونږ پر مځکه باندې و اورېدو
ځکه اخته دي له یو بل سره په جنګ ګلونه

وېې کرلو بارودونه زمونږ پر مځکه باندې
خدایه کوم فصل به د سرو وینو له نمه وزي

سوځي په کشمیر او فلسطین زړونه
وير به لاتر شو مونږ پر کابل کوو

د دغه شهزادۍ د خپلولو د شرط پوره کېده د تبسم په خیال په یووالي کې دے، ځکه خو په جار واي :

راشئ چې یو کړو ځله دا خواره واره وګړي
د یو کېدو شرط دے تړلے له کاروانه سره

د سیاسي پېچ و تاب په دې اخ و ډب کې تبسم هر یرغلګر، داړه مار هغه که د هرې نظریې وي نه صرف مخالفت کوي بلکه د هغوی په حواله طنزاً وایي :

د هوا چې په خلوص چا یقین وکړو
هم د هغه ځراغونه یې ټول مړه کړو
تاته په کار دے د ظالم مخ نیوے
ته د دښمن ستاینه څله کوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

چـــا چـــي پـــر دوی بانـــدي تیـــارې راوســـتې
دوی لـــــه هغـــــه ځخـــــه رټـــا غوښتلـــــه

خـــو لـــه دې ســـره ســـره تبـــسم د خپـــل دور ســـماجي، سیاســـي حـالات او تقاضـې او چـاري د خپـل تخلیقـي عمـل پـه تـار بانـدي پـه عجوبه انداز سره داسي پېیي :

عـــدل، انـــصاف حـــق او قـــانون دي تـــش لفظونـــه پاتـــه
پـــه غټـــو غټـــو کتـــابونو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار
مخلـص، بـې بـاك، نـډر، بـې لـوث او د وطـن خـدمتګار
د هـــر دېـــوال پـــه دې لیکونـــو بـــاور نـــه دےپـــه کـــار

اوس بـه د تبـسم و هغـه فکـر تـه پاملرنـه وکـړو د کـوم پـه بنیـاد چـي هغـه د نـړۍ د مترقـي هېوادونـو د ظلـم و ستم او د سـرمایه دارانـه نظـام و هغـه اړخونـــو تـــه ګـــوري چـــي د دوی استحـــصالي ادارې او ملټـــي نېـــشنل کمپنیـاني، کـه و ترقـي پـذیر هېوادونـو تـه یـو څـه پـه یـوه لاس ورکـوي نـو پـه دا بـل لاس یـې لـه سـود در سـوده سـره بیرتـه تـرې اخلـي او و چاتـه پـر خپلـو وسـایلو بانـدي د قـدرت پیـدا کولـو د ټیکنـالوجی د کتلـو موقعـه لاهـم نـه ورکـوي او بیـا د ځنې تـشکیل کـړل سـوو ادارو لـه خـوا پـه ګـران بهـا Five Star هوټلونـــو کـــي پـــه ســـیمینارونو، ورکـــشاپس او مـــذاکرو بانـــدي د کړکېچنـو مـسایلو د حـل دپـاره یـو څـو تقریرونـه او د بـې انتهـا دولـت خرڅونـه او بـس ځلـه روانېـدل، پـه دې لـړ کـي د عـارف تبـسم موضـوعاتي نظمونـه د اجتمـاعي شـعور او د عـصري آګهـي عـلاوه د تنقیـد د بـصیرت آئینـه دار دي. "ملګـري ملتونـه"، پـه اټلـی کـي د څـه مـوده تېرولـو پـس یـو نظمیـه تـاثر او داسـی نـور ډېـر نظمونـه دي چـي پـه هغـه کـي د خپـل دور ترجمـاني پـه ډېره ښه توګـه سوې ده، خـو لکـه چي مـا وړانـدې ذکـر کـړےوو چـي عـارف تبـسم د ګلوبلایزېـشن د مغربـي تهـذیب او نـشوونما د ودي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

امکاناتو په حقله یو درست کتاب مرتب کړے دے. یقینًا چې سائنسی ترقۍ و دُنیا ته وده ورکړه، خصوصًا د انټرنیټ نظام خو د دُنیا ټولی "ولکې" یو له بله سره منسلك کړې لاکن د دې تر شا عالمي مالیاتی اداري او د ډبلیو، ټي، او او دا عالمی ساهوکاران که یوې خواله د ګلوبلایزېشن او عالمي تجارتي تنظیمونو په اړه د قامي زیارمنو سرحدونه را ټولول غواړي نو بلي خواته به ترقي پذیر ممالك څه ډول د ترقي یافته هېوادونو د کثیر القومي کمپنیو ته خپل دا مانده مارکېټ هم له لاسه ورکوي او د نورو و محتاجي ته به اړ کیږي، چې نور خو نور، دلته به اکثره خلګ ژبه لا هم له لاسه ورکړي ځکه خو تبسم "و یورپ ته یوه وینا"، "یوولسم ستمبر په یورپ کې" او "قدر مشترك" غوندی نظمونه لیکی. عارف تبسم دلته یو بل نظم "ګلیډیټر" تر عنوان لاندي وړاندي کړے دے. په دې نظم کې د تاریخ و هغه توره ورځ او دور ته اشاره سوې ده چې باچهانو به ځني مریان د پهلوانانو په تورو او چړو باندی یو د بل مقابله کوله، چا چې به برے وموندو هغه به ګلیډیټر ګڼل کېدو، د دغه Coloseum اثار اوس هم په روم او مراکش کی لا موجود دي:

بس د یوه اعزاز ګټلو په نیت
د څه دولت را غونډولو په نیت
د خپل طاقت ښکاره کولو په نیت
د باچهانو سات تېري دپاره
د څو آقاوو د هوس له وجي
څومره مریانو دلته سر و بایلو
څومره سرې ویني دلته خاوري سولې
څومره خوبونو دلته سا ورکړله

د عارف تبسم د شاعرۍ په حواله دغه څو کربنې ما په دې نیت ولیکلې، چې لیکوال او لوستونکي د ده د شاعرۍ و بین السطور

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه پـه خپـل نظـر وګـوري، او خپلـه رايـه پـه خپلـه جـوړه کـړي، زمـا دپـاره کـه څـه هـم د ګـرد کـلام احاطـه څـه ګـران کـار دے، خـو دا څـه اشـعار مـي ولوسـتلو او د هغـه پـه اسـاس مـی ځانلـه لاز جـوړه کـړه، زه دا دعـوه نـه لـرم، چـي تـر چـا ښـه او تـر چـا کـم شـاعر دےاو نـه دا دعـوه لـرم چـي د ده پـه کـلام کـي بـه يـو مـخ فنـي معايـب ګرسـره وي نـه، د ځنـو تـشبيهاتو، اسـتعاراتو او قـافيو پرلـه پـسې تکـرار، يـا يـوه نيمـه فنـي خـامی شـايد بلـه هـم وی ، البتـه دومـره قـدر ضـرور وايـم، چـي عـارف تبـسم د خپـل وخـت يـو ژونـدے شـاعر دےد هغـه شـاعري د روان ژونـد ، ټـولنيزو حـالاتو او انـساني تمـدن پـه حقلـه د افاقيـت نمونـه ګڼلے شـو، دا پـه دې چـي د پوهـانو پـه خيـال هغـه ادب د افاقيـت د علمبـرداری جوګـه ګرځيـدے شي پـه کـوم ادب کـی چـي د ملـي او بـين المللـي حـالاتـو پـه تنـاظر کـی د فنـي او جماليـاتي اقـدارو پـه تـړون جديـد مـسايل او موضـوعات را نغښتـل سـوي وي، همدغـه کـار پـه خپـل کـلام کـي عـارف تبسم تـر سره رسولے دےبلکـه هغـه د يـو طنـاز پـه انـد "د لمـر پـل" د علامـت پـه اړه د خـراغ پـه رڼـا کـي غـوارې او همدغـه يـې خـواري او کـار دے، پـه کـار دےچـي مونـږ او تاسـو ټـول "د لمـر پـل" و رڼـا تـه ځـان ور و رسـوو او ويې ګورو.

په درناوي
سيد خير محمد عارف
سول هسپتال محله لورالايی
۱۲ مئ ۲۰۰۵ ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلي شاعري په اړه څو خبري

زه شاعري څله کوم؟ دا يو ډېر ګران سوال دے. که څه هم کله کله زه پر دې باندي ډېر غور کوم خو څه باقاعده نتيجې ته نه رسېږم، البت دومره پوهېدلے يم چي شاعري څنګه پکار ده ځکه خو هري خارجي واقعې ته زه د خپلي داخلي جذبې له لاري ګورم او چي څه ليکم له هغه څخه شعرونه جوړېږي. ګوا خوښ مي دا وي چي له مقصديت څخه ډکه شاعري وکړم، داسي شاعري چي له انساني ژوند، مسئلو او حالاتو سره سمون وخوري او د مځکني حقيقتونو اظهار وکړي. په دې کي زه څومره برياليے سوے يم په دې اړه نه خو څه دعوه لرم او نه څه فېصلې ته رسېږم بلکه دا حق و خپلو لوستونکو ته پرېږدم، خو دومره ضرور وايم چي ما په کوم دور کي شاعري پېل کړې ده او يا يې اوس هم کوم دا دور ته که څه هم د مادي ترقي معراج وئيل کيږي خو ما د دې ترقي هراړخيز اثرات محسوس کړي، ليدلي او کتلي دي چي په زياتره حواله د انساني نابرابري، ټولنيزي نا انصافۍ، طبقاتي جبر او په غربت کي په تېزۍ سره له زياتوب سره ترلي دي. ما د سوويت يونين شکست ور يخت، د سوړ جنګ خاتمه، د نوي نړيوال آرډر ابتدا، د تهذيبونو تر ميان د مصنوعي جنګ پيدا کولو هڅي، د ګلوبلائزېشن منفي اغېزني، ځان وژني بريدونه او نور داسي ډېر حالات او واقعات د خپل شعري سفر په دوران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي لیدلي دي. او د دې په نتیجه کي مي په نړۍ باندي په نوي شکل کي د کنټرول تر لاسه کولو هلي ځلي لیدلي دي. زما دننه شاعر پر دې حالاتو او واقعاتو چپ نه دے پاته سوے ځکه د دې حالاتو او واقعاتو خلاف زما انساني احتجاج په یو نوي شعري رنګ کي ځای په ځای زما په شاعري کي موجود دے، خو البت د دې هر څه باوجود چېري هم زما اظهار د یاسیت، مایوسي او نااُمیدي ښه نه ده خپله کړې بلکه هر وخت ئې د یو نوي اُمید لټون کړے دے او دا ځکه چي زه د انسان په جبلي او فطري صلاحیتونو او حقیقتونو پوخ یقین لرم. زه دا ایمان لرم چي الله تعالیٰ په هر انسان کي د نېکۍ، ښېګړي او آزادۍ ماده ایښې ده. نن که انسان د شر، بدۍ او ظلم په لار روان دے پر هغه باندي د ټولنیز تناظر اثرات پراته دي، چي له هغه څخه د را وتلو او پر خپلو جبلي صلاحیتونو باندي یقین پیدا کولو ضرورت دے او دا ضرورت هغه وخت پوره کېدلے سي چي پر دې جبلي حقیقتونو باندي زموږ یقین وي او د دې د بېرته را بېدارولو یو اُمید وي، ځکه چي زه خپلي شاعري ته ګورم نو ماته دا اُمید ځای په ځای ښکاره کېږي. هم د دې د پاره خو ما "د لمر پل" را اخستے دے او په دې لټون یم چي پر انسانی ژوند باندی د دې خورو تیارو پای چېري دے او سهار چېري را خېژي؟

په "د لمر پل" کي زه له خپل ټول شعري حقیقت سره موجود یم. څه چي زما شاعري وائی هم هغه زه یم او زه چي څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم هغه زما شاعري وائی. زما دننه موجود شعري صلاحیت، زما د سوچ، شخصیت او نورو صلاحیتونو روزنه کړې ده. خو دا هم یو حقیقت دے چې زما شعري صلاحیت هغه وخت نور هم را بیداره سو چې کله په سیاسي توګه د خپلی طالب علمی په دور کې ما منډه ترنډه کوله او د خپلې شعوري ناپختګۍ باوجود مې د حق آواز پورته کولو، له جماعتي سیاست څخه د لېري کېدو پس د ادبي ملګرو قربت او په ټولنیز حواله د خلګو د خدمت جذبې زما شاعري په ابتدا کی و روزله. او زما و خیالاتو ته یې وسعت ورکړو خو هغه وخت د څه وجوهاتو له کبله زه له ادبي دنیا څخه څه لېري هم سوم ځکه به لوستونکي "د لمر پل" کې زما د ابتدائي دور ډېر کم کلام ووینې، بلکه په میان کی څه اووه کاله خو زما شاعري د نشت برابره ده. که دا ووایم چې څه اووه کاله ما له سره شاعري نه ده کړې نو به غلط نه وي. "د لمر پل" کې زما زیاتره شاعری د سن ۱۹۹۹ء پس تخلیق سوې ده. د دې وجه شایدداده چې په دې دور کې زه له یو داسې اداري (اي ډي ایس پي) سره منسلك سوم چې هغه د نړیوال حالاتو او واقعاتو په اړه زما دننه موجود ګرځجن تصویرونه صفا کړو. چې هغه زما د شعري صلاحیت د بېرته را برسېره کولو پیلامه وګرځېدو. په دې اداره کی ماته دا موقع په لاس راغله چې زه نه یوائی نړیوال حقیقتونه و سنجوم بلکه و نورو ته یې هم بیان کړم. که څه هم د دې تراخو نړیوال حقیقتونو د را برسېره کولو دپاره ما د نثر لاره خپله کړه خو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعوري او لاشعوري توګه هغه حقیقتونه زما د شاعري برخه هم وګرځېدو، ځکه کېدے سي چي لوستونکي زما په شاعري کي هغه تراکیب، خیالات، انداز او بیان نه ویني چي په روایتي توګه د هغه بغېر شاعري، شاعري نه ګڼل کېږي ولي چي د حُسن و عشق بیان، د لب و رخسار تکرار، د وصل او هجر کیفیت، د زلفو او سترګو ستائینه، د مے او جام خوندونه او نور ډېر داسي تراکیب او له دې سره تړلي خیالات زما په شاعري کي یا خو سته نه او یا بیا په اوړو کي د مالګي برابر دي. د دې په پرته زما په شاعري کي د میني او خپلوي لټون، د لمر رڼا او د سهار تکل، د تیارو غندنه، د تاریخ بدبختي، د انسانانو حقیقت، له خپلو روایاتو سره ټینګ تړون، له خپلي خاوری او مځکي سره کلك تعلق او یو نوے اُمید په وار وار ذکر سوے دے او هم دا زما د شاعري حقیقت دے.

نن چي زه خپله شاعري "د لمر پل" په بڼه کي و پښتو مئینو ته وړاندي کوم نو دننه ډېره خوشحالي هم محسوسوم. نن هم زه هغومره خوشحالي محسوسوم لکه څومره خوشحالي چي ما په یو یو شعر لیکلو کي محسوسه کړې ده، ځکه زه دا ټوله خوشحالي له خپلو لوستونکو سره شریکوم. هم دا زما دپاره لویه خبره ده چي د شاعري له لاري زما خیالات و لوستونکو ته و رسېږي. اوس له دې خیالاتو سره اتفاق او اختلاف، د دې ستائینه او غندنه زه د هر لوستونکي حق ګڼم، لکه څنګه چي دا خیالات، خپله تجزیه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکـر شـعر کـول زمـا حـق دے هـم دغـسي لـه دې سـره اتفـاق او اخـتلاف د هـر لوسـتونکي حـق دےاو زه بـه د لوسـتونکو و دې حق ته هر کله په ورین تندی هرکلے وایم.

تـر دې لـه مخـه چـي زه "د لمـر پـل" او لوسـتونکو لـه میانـه ووزم، غـواړم چـي د هغـو مـشرانو، دوسـتانو او ملګـرو مننـه وکـړم چـي د چـا پـه مرسـتی نـن "د لمـر پـل" تـر تاسـو در رسـي. تـر ټولـو لـه مخـه زه د خپلـو مـشرانو اسـتادانو، وروڼـو او دوسـتانو سـعیدګوهر او سـید خېرمحمـد عـارف د زړه لـه کـومي مننـه کـوم چـی دوی نـه یـواځی زمـا پـر اولنـي شـعري زیـار بانـدی لیکـل وکـړو بلکـه پـه ډېـرو فکـري او فنـي حوالـو یـې زمـا لارښوونـه وکـړه. هـم د دې دواړو مـشرانو پـه ګټـورو مـشورو "د لمـر پـل" ترتیـب سـو. زه د تمثیـل حفـصه (چـي د سـعیدګوهر لـور ده) ډېـره زیاتـه مننـه کـوم چـا چـي د خپـل تخلیقـي صـلاحیت لـه لاري پـه ډېـره مینـه د دې مجمـوعې ټائټـل را جـوړ کـړو. د لیـك دود د سـموني پـه اړه د خلیـل بـاور او د سـریزو د کمپـوزنګ او ډیـزائننګ پـه اړه د بـارکوال میاخپـل ډېـر مـشکور یـم. لـه دې سـره سـره زه د ډاکټـر قـراۃ العـین بختیـاري او خپـل ډېـر خـوږ دوسـت او فکـري اُسـتاد واصـف رضـوی هـم پـه وار وار مننـه کـوم د چـا پـه جـوړ کـړي ګنجـائش آئـي ډي ایـس پـی کـي زمـا فکـري روزنـه وسـوه. زۀ وخپلـو ملګـرورازق فهیم،ارسـلاخان کـاکړ اوسـلطان زخپېـل تـه هـم تـشکروایم چـي هروخـت یـې زمـا حوصـله افزائـي کـړې ده. زه د خپـل پـلار حـاجي شېرافـضل هـم مننـه کـوم چـي نـه یـواځي هغـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تــه راتلــونکي اخبــارونو او رســالو پــه مــا کــي د لوســتلو او ليکلــو شــوق او دلچــسپي پيــدا کــړه بلکــه هغــه کلــه هــم د يــو روايتــي پــلار رنګــه زمــا او زمــا د شــاعري تــر ميــان د ديــوال درولــو هڅــه نــه ده کــړې. پــه آخــر کــي زه د خپلــو ټولــو ادبــي ملګــرو، دوســتانو او مــشرانو مننــه کــوم لــه چــا چــي مــا ډيــر څــه زده کــړي دي او پــه خپلــه شاعري او ژوند کي مي په کار راوستلي دي.

زه هيلــه لــرم چــی لوســتونکي بــه پــه ډيــر غــور "د لمــر پــل" ولــولي او پــه راتلــونکي وخــت کــي بــه زمــا رهنمــائي وکــړي. خــدای دي و مــوږ ټولــو تــه لــه خپلــي خــوږې ژبــي پښتــو ســره د مينــی او خدمت جذبه راکړي. آمين

عارف تبسم
بورے، لورالائي
۱۹ مارچ ۲۰۰۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

نن په حق چي زهٔ پوهېږم محمده!
ستا په نوم پېژندل کېږم محمده!

ما د ميني هر سبق له تا زده کړے
تر دښمن هم زهٔ جارېږم محمده!

ستا په لار که پټي سترګي زهٔ روان يم
تر منزله به رسېږم محمده!

ستا په ذکر سره نور، راباندي اوري
په تيارو کي نهٔ ورکېږم محمده!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاله رویـه دهرچاپـه غـم شـریک یـم
د هــر چــا پـــه غــم دړدېــږم محمــده!

ستا نـسبت تـل حوصـله راکـوي ماتـه
زۀ لــه هیچـــا ، نـــۀ وېرېـــږم محمـــده!

تردې زیاته خوش بختي به نوره څـه وي
ستـا پـه نـوم نـن هـم یـادېږم محمـده!

کوټه
۱۸،اکتوبر۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپل خزان ژوند کي سپرلے پالمه
ګل يم له ځان سره ازغے پالمه

ستا په غم زۀ په ځان کي ود ړدېږم
خپله سينه کي ستازړګے پالمه

هر وخت له ما سره په جنګ اخته وي
په ځان کي څه رنګه سړے پالمه

خپلوی او مينه مي فطرت ځکه ده
په خپله وينه کي بورے* پالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــهٔ بدلـــومـــه د بـــابـــا قـــدرونـــه
خپــلــه دری، خپــل نغــرے پالمـــه

چيـري بــه بيادحــق اذان پــورته کـړي
پـه زړهٔ کـي تـل بلال ژونـد ے پالمـه

پـر شـونـډو بانــدي تبسـم نــه لــرم
بــې تـــا ژونــدون لکــه نيــمے پـالمــه

کوټه
۰۴،جنوري ۲۰۰۴ء

* بورے = لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خاوره د سرو وینو لـه رنګـه ګورم
دا خپله مځکه زۀ لـه جنګـه ګورم

تـرنغـمـه بـاره ږغ و تـلـې نـه یم
ځان دي د شنـوبنګړو لـه شـرنګه ګـورم

تندے پـه خـاورو لګومـه ځکـه
دا خپـل سـپیځلې زړۀ لـه زنګـه ګـورم

یم پـه رڼـا بانـدي مین پخـپلـه
څـه بـه لـه اوره تـا ، پتـنګه! ګـورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ چي مين په کاڼو نه ولمه
د غالب رنګه سر له سنګه ګورم

زما تبسم ورک په ښائست پسي شو
اوس به يې چيري ستا له خنګه ګورم

کوټه
۱۶،جولائي ۲۰۰۱ء

دوه شعرونه

عشق به دي عارفه له ژوندي قطاره وباسي
تا به د غالب رنګه له هره کاره وباسي

يو واري بس يو واري خپل ځان را ټول ول غواړم
خبر دے که مي بيا خلک دا ستا له ښاره وباسي

بورے - مارچ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څه خلک بیا د مرګ له کاره سره لوبې کوي
د خپل لستوني له ښاماره سره لوبې کوي

موږ په ښکاره لګیا یو مینه او خپلوی خورؤو
څوک پټ لګیا دي،زموږ له ښاره سره لوبې کوي

موږ به په شپه هم لکه ورځ، سپینه رڼا خوَروو
تیارې که هرڅو له سهاره سره لوبې کوي

ما خوله هرچا سره مینه او اخلاص کړے دے
خلک مې ولې له دستاره سره لوبې کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق مي هم خوري، په غريبي مي هم ملَنډي وهي
ځکـه پــه سـر مــي لــه دينـا ره سـره لــوبي کــوي

خپل لارښوونکي موکاروان مخ ته په لارنه پرېږدي
زموږلـه خواريو ،زموږلـه زيـا ره سره لـوبي کـوي

لــه مرګــه نــه وېرېږي، کـړي دحــق خبــره پــه جــار
تبـــسم ځکـــه خـــو لـــه دا ره ســـره لـــوبي کـــوي

کوټه
۰۷،مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مه ځه نور په دغه لاره، ستړې کېږې
زما خبرومنه یاره! ستړې کېږې

ویده ځ خلک ویښول ستا په وس نه دي
کښېنه ګرانه! په کراره، ستړې کېږې

په خپل کلي کې به ښه په سکون اوسې
غواړې څه له پرېدې ښاره، ستړې کېږې

په ځان جبرو کړه ،اوسه په تیارو کې
ډېر مزل شته تر سهاره ،ستړې کېږې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په خلهٔ مو، دا سفر وو، قبول کړے
تهٔ پر لاره وار بې واره ستړے کېږې

زهٔ خوشومه دا ظهار په تکرار ستړے
تهٔ به کله له انکاره ستړے کېږې

دراتلو وعدې تر ننه وفا نهٔ شوې
له دې ستړي انتظاره ستړے کېږې

تبسم په نوم د مینې خطا باسې
تهٔ به کله له دې کاره ستړے کېږې

اسلام آباد
۱۷، فروري ۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خـود بـه سـپېرهٔ کېږي، بـاران نـهٔ لـري
زمـوږ بـې وزلـه مځکـه اسمان نـهٔ لـري

خلـــګ لـــه دې دشـــته وېرېـــدلي دي
مـخ تـه سـفر غـواړي، کـاروان نـهٔ لـري

زهٔ پـه دې سـپېرهٔ منظـر عـادت نـهٔ يـم
دا خنګـه سـپرلـے دے، ګـلان نـهٔ لـري

هيلـه مـو بيـا هـم لـه رڼـا نـهٔ خېـزي
پـای د دې تيـارو کـه امکـان نـهٔ لـري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو، کـه لـه هرڅـه څخـه محرومـه دي
زمـوږ د کلـي خلـګ ارمـان نـۀ لـري

اوسي په کيږدۍ کي، مجبوري يې ده
چيري به ځي ځوک چي مکان نۀ لري

پريـــږده تبـــسمه! نفرتونـــه تـــول
مينـــه کوه، مينـــه تـــاوان نـــۀ لـــري

بورے
۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

یــم نــا خبره چــي بــه کلــه مــا تـوي ملګرتیــا
کــړي بـه لــه ما ســره ترکومــه زنــدګي ملګرتیــا

ګرم دي نهٔ بولم، کـه هرڅـومره رانـه لیـري تـښتې
کــړې ده چاپــه دې جهــان د لېــوني ملګرتیــا

دنیمــي لاري یــاري نــه مــنم پــښتونه یــاره!
کــه کــړې لــه ما ســره، نووکړه پـښتني ملګرتیـا

بېلتونه! تهٔ به څهٔ مونده کړې په دې وران کلي کي
مــه مــاتوه تــهٔ د زړګــي اودزړګــي ملګرتیــا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـوائي نـه يمـه پرڅنـګ مـي دا بـې وسـه سـايه
کـوي لـه ماسـره پـه ډېـره خاموشـي ملګرتيـا

شـــومه بـــاغي ددې دنيـــا لـــه رواجونـــو څخـــه
نۀ کړي هيڅوک هم په دې لاره زما بېخي ملګرتيا

کــه څــۀ هــم ضــد دي يودبــل،خو تبــسمه!ګــوره
څــومره پخــه ده د ګــلاب اود ازغــي ملګرتيــا

بورے
۲٤مارچ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تـهٔ چـي مرورشوې، مرورشـوله ماخپـل نـصيب
لیـري رانــه ولاړو ،بیاوشــاته نـهٔ کتـل نـصيب

هسي خود ے ټینګ ترون دمیني زمااوستاترمیان
خدای خبرچـي يُوبـه او کـه نـه موږدیَوبـل نصيب

اې غوټۍ!غوړیږه مه دمیني سپرلے خور نهٔ د ے
دلته د ے لـه خاوروسره خاوري دهر ګل نصيب

ګـوره لـه ازلـه مـي پـه برخـه لیـک غمونـه دي
ځکـه خولـه ماسره هیڅکلـه نهٔ شو مـل نـصيب

مـه کـړه تبـسمه! هـسي خوشـي ګیلـې مـه کـوه
نهٔ د ے رسېدلےو منزل ته په پښو شـل نصيب
بورے

۱۷مئ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رښاخوره کړم چې هر چيري قدمونه ږدمه
ومخ ته ځمه او په لاره ځراغونه ږدمه

ستايوه مينه دځوانۍ په بيه واخيسته ما
نوربه دژوند دورځوشپو څۀ حسابونه ږدمه

تېرۀ ازغي به هم له ځان سره په مينه وړمه
که په نظرکې خپل منزل زۀ سرۀ ګلونه ږدمه

زۀ له سختروئۀ وېرېږم، حوصله لرمه
ترتابه رسم، که په اورکي هم ګامونه ږدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يــوار بــه بيادتيــاروتهولي پــردې وشــلومه
پـه دغـه مځکـه بـه بنيادسـتا سباوؤنه! ږدمـه

مـاتهولي ليکـي دقـسمت پخپلـه ورانـي کړلـې
اوس به په خپل بې وزله زړۀ خالي لاسونه ږدمه

چې يې دژوند نوې معنا ما تبسم تـه راکړه
خوندي* به ستا له ميني ډک هغه ليکونه ږدمه

کوټه
۱٤ جون ۱۹۹۹

* خوندي = محفوظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تهٔ چي را یاد شوې زُما یاره! غزل نوې لیکم
یو واري بیانن ستا د یاره ! غزل نوې لیکم

په توره شپه کي د الهام ستوري را اوري په ما
قصد مي دے کړے، تر سهاره غزل نوې لیکم

خبري اوس له ځان سره په شاعري کي کوم
یمه روان په خپله لاره، غزل نوې لیکم

بیا دي لمبه را پورته شوه د بوریوالي میني
را غلے یمه ستا ترښاره، غزل نوې لیکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د روزګــارغم لــه هــره کــاره ثخــه وايــستمه
له مودو پس يم په قراره، غـزل نوې لـيکم

مځکه دي هروخت د اظهارنوي ګلونه کوي
ثنګه هوا دي ده کوهاره*! غـزل نوې لـيکم

زۀ تبسم ستا د کاروان مل يـم لـه ډېره وختـه
ځکـه خـونن عارفـه* يـاره! غـزل نـوې لـيکم

بورے
۰٤فروري ۲۰۰٤ء

* کوهار = دلورالائي يو غر
* عارف = سيدخېرمحمدعارف

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ځراغ راواخلو، په تيارو کې په مزل پسې ځو
موږ تو له شپه لټون کوو، دلمر په پل پسې ځو

زموږ لاروونکو زموږ د زيارو قدر نه دې کړې
ځکه خوخپل کاروان پريږدو اوموږ په بل پسې ځو

دخوشبوي د دښمني ګرانه شوله دومره چې اوس
د پسرلي د جنګ د پاره موږ په ګل پسې ځو

دراست روي هيله به اوس له ځانه څنګه ساتو
د رُخ ملګري يُو، خو ستا د زلفو ول پسې ځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـایدچي خلـګ لـه ایمانـه څخـه سـتړي شـولو
اوس په ښکاره ناريږ وهي چي موږپه غـل پسي ځو

دیـوږ کوندړي ماشـومان پـه سـپېډو پـورتـه شـولو
وائـي مـورکۍ موږ داتـامو پـه تکـل پـسي ځـو

چاوشـړلي خوشـحالیاني لـه دږ ښـاره څخـه
کـه خنداغوارو ،تبـسم سـره بـه مـل پـسي ځـو

کوټه
۱۵جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ماچي له ځانه سره ړدي، ترځان مي کم و نيسي
شکر دے خدايه! له جهان سره مي سم و نيسي

زړۀ چي يې کله اراده زُما پر خوا کړې ده
فکر يې يوسي، ځکه ببرته خپل قدم و نيسي

چي له تخليقه يې مُنکِر شي، آزادي ورکوي
موږ پــه قــصور د ځوغنموهغه دم و نيــسي

بس کلاچي کله هم له خپلي دائرې راو زي
زړونه خوارۀ شي، هره لاره، هر يو چم و نيسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار چې یې هر کله وَډر* شي له نظره څخه
سترګې ګرځېجنې شي، له خپلوښو نم ونیسي

زُما د بخت د کتاب سپینې پاڼې ګورې په ځیر
چې اراده یې د لیکلو شي، قلم و نیسي

دوخت له جبر سره څنګه عارف ژوند تېروي
ر شونډو خور کړي تبسم، په زړۀ کې غم ونیسي

کوټه
۱۰ اګست ۲۰۰۱ء

* وَډر = پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

بیـا بــه خوارانــو ګیلــې څـهٔکولې
کـه وای رښا ،دوی بـه شـپې څهٔ کـولې

دا بـــه ضرورد چادجبرښـــکار وي
ګنــي داخلګــو تیــارې څـهٔ کــولې

دیوظــالم لــه لاســه لیــري شــولو
موږبــه ترمیــان فاصلې څـهٔ کـولې

هلتــه تــول ښــارزُماخلاف ؤپـورتــه
هلتــه بــه مــا فیــصلې څـهٔ کــولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشکې زموږ خپل کاروان بې لارې مه وای
موږ بــه د بــل قــافلې ځــه کولې

مــنم لــه لمــره مــې پنــاه غوښــتله
مــادوريځو ســايې ځــه کــولې

که لـه حـالاتـو ځـه مجبـوره مـه وای
ماتبــسم دارشــتې ځــه کــولې

بورے
۲۵جولائي ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لــــه تبـــسّمه يـــې وفاغوښـــتله
يارعجيبــه غونــدي سوداغوښــتله

مـــادټول عمردعـــوه نـــۀ کولـــه
ماديوڅولمحوخنداغوښـــــــتله

چاچي پر دوئ باندي تيارې راوستې
دوئ لـــه هغـــۀ څخـــه رڼاغوښـــتله

څوک چي وماتـه خنـدني ښـکارېدو
پــه حقيقــت کــي يــې ژړا غوښــتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاراتــه وويــل چــي خلــک وائــي
لمرلــه ســپوږمۍ ښخــه رڼاغوښــتله

هلتــه مــي ټولي حوصلې ستړي شوې
حقيقـــت ژبـــه درښـــتيا غوښـــتله

بورے
۳۱جولائي ۱۹۹۲ء

يوردیف دوهٔ شعرونه

دنــن مــين ځــان دخپلــوي لــه دړده ژغوري، ځکــه
کــوي اظهــاردنفرَتو ،مينــه پــه زړهٔ کــي ســاتي

زموږلاربښوؤنکي ټوله ورځ تــر لمرچاپېره ګرځي
ځــان تــه رڼاراټولوي،موږپــه تيــاره کــي ســاتي

کوټه
اپريل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

لمحـــې د تېر عمر د ژونـــد لـــه مـــاه وســـاله وزي
ځکه ښائست او خال و خد دي، زماله خيا لـه وزي

ستاد سپين مخ په ويړ اسمان باندي خوارۀ وارۀ شي
ســـتوري د ا ستاد ښائـــستې زنـــي لـــه خـــا لـــه وزي

سـينه د مځکـي وچـه شـوله، اوس پـه چيغـو وائي
زُماوجود بـــه کلـــه خدايـــه! لـــه ډوکـــا لـــه وزي

مـه کـوه، پربړده زياتـه تـۀ نـور موسـوي ضـد ونه
زُماد يارپـــه ليد وهرســـړے لـــه حـــا لـــه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روایاتو د پرون خلک ښه ټینګ ولاړ دي
په ډېره ګرانه به دوخت تردې دېوا له وزي

تاچي به شپه ورځ، له هرچاڅخه په پټه ګنډل
زُما دنوم هغه تارونه له دسما له وزي

تهٔ بې* ترڅو د خپلو زلفو بند یوان وساتې
آخر یو ورځ به تبسم له دغه جا له وزي

کوټه
۲۹جولائي ۲۰۰۱ء

* بې = د به يې مخفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

دخوشحال رنګه تبسم هم مسيحا نۀ مني
عجب ملنګ دے، دمنت دارودوا نۀ مني

جنګ له هوا سره کوي، خودابدبخته خلګ
ډيوې کړي بلي په تياروکي، خورڼا نۀ مني

مورکه خبره دخپلوی کوژنو خلګ وائي
پرون پرسته دومره زيات دي چي سبا نۀ مني

منم له تا سره مي مينه انتها نۀ لري
خوتېتېدۀ مي د پښتون فطرت بِنا نۀ مني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـردې بـه زياتـه بـدبختي دوخـت لانـوره څۀ وي
خلګ پـه تـا پـسي روان دي، بيـا هـم تـا نـۀ منـي

شـايدپه خپـل حق خبرشـوي دي دا خلګ، ځکـه
اوس دخوبونوداخـستلو هـيڅ سـودا نــۀ منــي

يَـوواري بيادتبـسم زړۀ پـه ښائـست پـسي ځـي
خداى خبر څوک به يې راګرځوي، دچـا نـۀ منـي

کوټه
۰٤جون ۲۰۰۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

یــو مئین پــه بوئ، خــواهش د ګــل کــوو
ځکــه پــه ازغوبانــدي مــزل کـــوو

لمراو سپوږمۍ ستا په سپین تندي غواړو
ګَـر د ســتورو مـوږ ســتا پـه اوربـل کـوو

ځـان مو ســتاله خیالــه هوسـا*کـړے دے
غـــم بـــه دي دزلفود ځنګـــل کـــوو

غـــړي بـــه ودشـــت تـــه اچـــوؤ پـــه ځـــه
ځوبـه مــخ تــه نور، یــاره! توکــل* کــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوځي په کشمير او فلسطين زړونه
وير به لاترڅو مونږ په کابل کوو

چيري به خپلوي او مينه ومومو
مونږ له يوۀ عمره داتکل کوو

مونږ خپل تبسم بې قدره کړے دے
قدر که کوو، نو مونږ د بل کوو

کوټه
۲۶جولائي ۲۰۰۱ء

* په علاقائي لهجه کي تَوکل ته توکل وائي
* هوسا = دمه، خودلته په معنا د بې غمه دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دا سرمایه د زندګي ساتمه
ستا دلاس هر لیک به خوندي ساتمه

را یادوي به دوصال ورځي شپې
تو کري* پټ ستا دبنګړي ساتمه

په نیمه لار دي یکړ* پرېښوؤمه
یاده به ستا دغه دوستي ساتمه

غمونه ډېرشو دروزګار خو بیاهم
ستاغم زۀ څومره په خواري ساتمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک د ناروليکلو حق نه لري
زۀ خپل د پوال غېرسياسي ساتمه

له چا نفرت زُماعادت خو نه دے
زړۀ کي عناد له مجبوري ساتمه

ډېره شوه ګرانه دهوا دښمني
څنګه به خپل څراغ خوندي ساتمه

بورے
۰۲مئ۱۹۹۳ء

* توکري = ټکرې، ټوټې

* يکړ = يوائې

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

کــولــــې نــه شــمه دمينــي داظهــار فېــصله
ماتـــه ده ګرانــــه داقراراودانکـــار فېـــصله

ورمــه زاړۀ پلونــه، پــه دالاره بېـا نــه راځمــه
ماتــه پــه سرســترګو قبولــه ده د يــار فېــصله

شايدچې بيا به ټوله شپه زۀ په تيارۀ کې اوسم
پــټ شــوي لمرکړلــه محفوظــه د ســهار فېــصله

په خپله خاؤره با ندي خپله خوښه کړې ده مور
کلـــه مـــو هـــم منلــې نـــه ده، ددربـــار فېـــصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپل تاريخ سره قدرونه خپل ژوندي ساتمه
لـــه نرخـــه نـــه وزم، پالمـــه دبـــازار فيـــصله

کلـه بـه هـم نـه سـپمومه ځـان دعـشق لـه لاري
وس بـه کـوم، پر مـخ بـه ورمـه ددلـدار فيـصله

کوټه
۰٤ جولائي ۲۰۰٤ء

دوهٔ شعرونه

ځـــان تـــه رڼارا ټولومـــه اوآبادبـــه وزم
مـــزاج دلمرلرم، دتوروتيارو بعدبـــه وزم

تاپـه خپـل لاس دغلامـۍ پـه حوالـه کـړم ببرتـه
زهٔ هيلـه مندومـه چـي داځلـي آزاد بـه وزم

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جون ۱۹۹۸ء

O

عجبه خلک دي احساس چي دخپلوئ نه لري
ومورته شوي دي خوزمورپه شاني خو ئ نه لري

موږ به دعوه ستاددوستۍ سپرليه! کړې وله
خوستاګلان ستااحساس رنګه خوشبو ئ نه لري

له رواياتوځه مخ ګرځوي، په مخه چي ځي
مينه، خپلوي د"پروني پلار"د "نن زو ئ" نه لري

کوفي ښائست په نوم د ميني ځکلولي دي ډېر
حُسېني زړونه نورباورزياته په دو ئ نه لري

دادعوه مه کوه چي ستاپه شان حَسين به نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګل نازکي، سپوږمۍ ښائست څه ستا له رو ئ نه لري

ترتابــــه هـــــم د تبــــسم فکـــــر د ورســـــېږي
نظراو چـت لـري،لا سـونه کــه څـه لـو ئ نــه لــري

کوټه
۰۱مئ ۲۰۰۱ء

دوۀ شعرونه

خلګويوړو ،ښـــه پـــه لــــوی زړۀ ځراغونـــــه
ماتــــه پاتـــه شـــولوټول مـــړۀ ځراغونـــــه

دتياروبـــدي* مـــــي نـــوره پـــه وس نــــه وه
ننـــــواتي تــــه مـــــي وَروړۀ ځراغونـــــه

* بدي = دښمني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضاد

ازغن فطرته خلګو
ځنګه عجیبه غوندي
خویونه خپل کړو
رنګونه واغوندي
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

کوټه
۲۹جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

؟

زما دزړۀ اوزما دذهن
ترمابېنه ګوره څنګه
عجيبه شان جنګ روان دے
زما دميني په بابت نن
ذهن وائي يک طرفه ده
زړۀ مي وائي داسي نه ده

بورے
٠٤مارچ ١٩٩٢ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې دفکر سپینه لمره!

(دحمزه بابا په حقله)

اې دفکر سپینه لمره!
ستا دفن په تار پېئلي
دفکرونو ملغلري
زموږ ورثه ده
زموږ تهذیب روښانه ښکاري
ستا دفن په آئینه کې
زموږ کلتور ځلانده ښکاري
ستا په فکرو فلسفه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرور

اې زُما د خوښې حُسنه!
ده په تا ولې مغروره
هغه پېغله
چې یې زه، هم
ځان ګڼم خپل
هم جهان خپل

بورے
۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساېې

په ځومره هيله
ساده خلک واسمان ته ګوري
غواړي په ټکنه غرمو
له سرولمرونو، ساېې
که څه هم دوئ په دغه ښه خبردي
چي يوۀ توره او اوږده شپه
راروانه ده بيا
ځکه اوږديږي وارپه وار
دډېوالونو ساېې

بورې
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوکال

ماچې خپل غوږمځکې ته ونیوؤ
نو وامې وربېدو
چې مځکې خپله وچه کلکه سینه
په زوره ووهله، چیغه یې کړه
چې اوس مو ستا اوبو ته
هیله ده اې شنه اسمانه!
ولې چې دلته یزیدانو
سمندرهم کړئ په زوره قبضه

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

لــه خپلــه قــده راوتلي، پــه جهــان خــوارۀ شــو
دســتورورنګه پرتنــدي دخپـل جانـان خـوارۀ شـو

که دُوړي هم شومو رېله خاوري تړون نه پرې کوۀ
پورتــه شــو ســتا لــه قدمونواوپــه ځـان خـوارۀ شـو

ګونګۍورېَځوتـــه دګـــل دپـــاره ژبـــه ورکـــړو
پرمځکـه بانـدي پـه مثـال بيادبـاران خـوارۀ شـو

پـــه اراده خـــو دېَـــوۀ منـــزل وتلـــي ۀ تـــول
پـه بېلـو لارو ځلـه خلـګ دکـاروان خـوارۀ شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوعجيبه غوندي مئين دګلو داسي هم شته
چي دسپرلي غوندي ټول عمر په خزان خوارۀ شو

درنا ګانو دعوېداريُو، په تيارو کي اوسو
څومره ګړځونه مو په زړونو، په ايمان خوارۀ شو

ترڅو به ژوندمو ږتبسمه! په لېمو کي کاوۀ
داوښکو څاڅکي شو، دپېغلي په ګرېوان خوارۀ شو

کوټه
۰٤مارچ ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ په تورو شپو کي هم ورکېږم نۀ
لمريمه په دوؤګوتو پټېږم نۀ

مارښا کرلې ده په زړونو کي
زۀ اوس له تيارو څخه وېرېږم نۀ

ما خپل يو منزل ومخ ته ايښې دے
ځم، مزل کومه، ستړے کېږم نۀ

ژونده! ستا غمونه په خندا اوړمه
اوښکه اوښکه يمه، خوځېږم نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرڅوکـه خندونـه وي پـه لاره کـي
زۀ خواباســـين يمـــه، دربږم نـــۀ

لمردخپل ښائست راڅخه ليري کړه
کـاڼےنـه يـم زۀ، چـي بـه ويلـيږم نـۀ

خاوري يم، لـه خاوروسره کړم مينـه
زۀ پــۀ سپوږمۍ، ستورومينيږم نـۀ

کـــسّي دي دسترګوتبـــسّمه! يـــم
اوښـکي يارانجـۀ نـۀ يم، بهيـږم نـۀ

له شوګران تر ابېټ آباد پوري په لاره
۱۲اکتوبر۱۹۹۸ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

د هـوا چې پـه خلـوص چـا يقين وکـړو
هـم د هغـه ځرا غونـه يـې تـول مـړۀ کـړو

تـوري شپې په لمر قبضه راڅخه وکـړه
اوس به کډه موږ پـه لور د لمر خاتـۀ کـړو

زموږ تر ميـان بـه فاصلې کلـه کميـږي
د بېلتـون ژړا مـې کسـّې هـم اوبـۀ کـړو

تناوۀنـه د خېمو پـه پـرې کېـد ودي
په دې دشت کې به د ځان ساتنه څۀ کړو

وې ايـستم سـره لـه اوښـکو تبـسّمه!
ما خوځان ورته په سترګو کې رانجۀ کړو

بورے

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۲ء

O

بـل بـه شـي دمينـي ځراغونه، څـه هلاکـه* ده
رڼـه بـه شـي دغـه دژوند خونه، څـه هلاکـه ده

دي کـړې وړې ټـولي کـوڅې دميني، پـام کـوه
اخلـه لړپـه خيال، تـهٔ قدمونه، څـه هلاکـه ده

بس په دې اُميد تېروم ژونـد لـه اند ېښنو سـره
تېربـه شـي آخـرواړه غمونه، څـه هلاکـه ده

تېښته له مرګ نشته، خو تهٔ هم تازيله* مه کوه
لږصـبرلاوکـړه اې ژوندونـه! څـه هلاکـه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه شکوه غوټې، ته د سپرلي په پېل کې مه شکوه
دا غوټۍ به پای شي، سره ګلونه، څه هلاکه ده

مینه موتازه ده، دومره زرموبېلوي ولې
څوورځې موپرېږده اې بېلتونه! څه هلاکه ده

لَوَظ یې دے کړے تبسمه! درته رابه شي
ګرځې ولې دا سې بې سکونه، څه هلاکه ده

بورے
۱۰ اکتوبر ۱۹۹۱ء

* څه هلاکه ده = څه تادي ده
* تازیله = تادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مطلب دي څه دے وايه ياره! سم حساب به کوؤ
بديمه زۀ که زُما لاره، سم حساب به کوؤ

کړودي په برخه زماغمونه، تۀ په کومه تبنتې
خلاصېدے نه شې بخته ياره! سم حساب به کوؤ

ددې دنياپه عدالت او په انصاف څه باور
په مخ کي ستالويه باداره! سم حساب به کوؤ

کله خوزما پرخواهم راشه، داتياري رنا کړه
زمااوستاڅه ضددےسهاره! سم حساب به کوؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه پــه لاره دیــوځ بــل مــوړ تَللــے نــه شــو
تهٔ راشه کښېنه په قراره، سم حساب به کوؤ

هلته ستاواک ؤ ،فېصلې به ستاپه خوښه کېدې
دلته زماواک دے ظلم کاره! سم حساب به کوؤ

مــا تبــسّم ســتاهر ســتم پــه پتــه خَلــه ســهلو
راووتم چې ستاله ښاره، سم حساب به کوؤ

بورے
۰۲فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

دے راتـه پـروت بيادفكرونوكتـاب
لولمـــه زۀ نـــن دیادونوکتـــاب

پانـه پـه پانـه ستاوصـال گـورمـه
راارووم د اُميـــــــــدونوكتاب

زۀ بـه د غـم څـه تعريـف وكـړم درتـه
مانــه دے لـوســتے دغمونوكتـاب

زۀ هم په خوب كي ستاد رځم او كه نه
دےسـتا پـه نـوم زمادخوبونوكتـاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ پــه ورځ اَړوؤ،ورقــي دژونــد
زربــه شــي خــتم دعمرونوکتــاب

چي شي يادګار زمُا اوستادميني
جــوړوم زۀ ســتاله خطونوکتــاب

زماد نصيب ليکني نه وي پکښې
مــادےکــــتلےدبختونوکتــاب

بورے
۱۰فروري۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سوځم، کبابېږم، د هجران په اورکي اوسمه
بیا هم سلامت یم که ژوندے په ګورکي اوسمه

ډېره خاموشي شي چي مي زړۀ ستا په نوم وغورځي
څو مره شم یوائې، که څه هم په شورکي اوسمه

مه پټوه سترګي راته خلاصي دروازې کړه تۀ
زۀ له ډېره عمره ستا د زړۀ په کورکي اوسمه

وګرځه، ښائست که دي هرچیري په نظر راغلو
زۀ به هم هَلَته* د یو چا څنګلورکي اوسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مغل ښائست له آزادۍ راګـرځـولی یم
ځکه خوشحال رنګه په دې رتهنبور کي اوسمه

ژاړي مځکه، وائي زما سینه چاوچه کړې ده
زۀ دلته دکوم ظالم یزید په زور کي اوسمه

زۀ یو تبسم به دچا، چا دزړۀ سکون شمه
زۀ دچا په زړۀ، دچا دسترګو تور کي اوسمه

اسلام آباد
۲۷مارچ۲۰۰۱

* هَلَته = په علاقائي لهجه کي هلته ته هِلَته هم وائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په لاس کې هر سړے چې تُوره او خنجر ګرځوي
څنګه په خپلو اوږو با ندې خَلک سر ګرځوي

څوک شو له تندې مړۀ يَو څاڅکے يې نصيب نه شولو
څوک په ورغوي باندې واړۀ سمندر ګرځوي

برائې ټوله شپه تيار وپه غونډ ېدو تبره کړه
درنا جنګ ته سهارولاړې، اوس به لمر ګرځوي

د ښو غشي زما د زړۀ پرخوا را خلاص چې نه کړې
مخ به يې څوک نيسي او څوک به دا لښکر ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماڅيګرونـــه مـــود کلي اوس بـــې خونـــده شـــولو
نه پېغلي شته،نۀ څوک منګي پر وچ ګودر ګرځوي

څوک به دي خپل کړي څوک به زړۀ درباندي وسوځوي
هرســـړےدلته پـــه ســـينه کـــي ثابـــت غرګرځـــوي

تبسم بيـا هم څهـره خپلـه پـه خپـل رنـګ کـي سـاتي
څـــومره ګړځونـــه پـــه هينـــداره دڅيګرګرځـــوي

بورے
۲۲جولائي ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي په لیدو یې زُما ساه، له سینې سمه وزي
هغه تجلۍ اوس له خپل کوره ډېره کمه وزي

هره دُرخود نن، که غواړي ترپښولاندي زړونه
خوزما خیال د ے چي کسات* بې* ترآدمه وزي

که د منزل پرخوا روان یم، زۀ یواځي نه یم
ګوره سَل پلونه زما له هر یَوۀ قدمه وزي

ویې کرلو بارود ونه، زمو ږپرمځکه باندي
خدایه! کوم فصل به د سرووینو له نمه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام کوه څوک چي قلم نه کړي ستا د ګوتوژبه
ډېري ترخې خبري نن ستا له قلمه وزي

خدایه! خزان د توروبډو* رانه ليري ساتې
دلته لمرونه له هر څاڅکي د شبنمه وزي

څنګه به ژوند کړي تبسّم له سَل غمونو سره
چي ډېر په ګرانه دخپل يار له يوه غمه وزي

کوټه
۰۱جون ۲۰۰۲ء

*کسات = انتقام
* بې = دبه يې مخفف
*بډه = زياته تياره

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ستا د ســـتر ګو تاب لرو، طاقــت لـــرو
زور لرو، پـــه زړونـــو کـــي قـــوت لـــرو

لیـــري ؤ منـــزل کـــه تـــر امکانـــه هـــم
ځـــو به، حوصـــلې لرو، همـــت لـــرو

زموږ پر ســـتر ګو باندي پـــردې نـــه راځـــي
موږ پـــه خپـــل نظر کـــي حقیقـــت لـــرو

وخـــت ســـره کـــه نـــه ځو، لېـــوني نـــه یُـــو
ســـر کي یَونـــشه د بغـــاوت لـــرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـــان کـــي يو جهـــان آبـــا دولـــے شـــو
زړۀ لرو ، ســـــينه لرو ، وســـــعت لـــــرو

هرڅولرا وبرکـــه خـــوارۀ شـــوي يُـــو
بياهم په خپـل ميـان کـي يو وحدت لـرو

نـــه شوۀ تبـــسمه! پـتـہ خلـــۀ پاتـــه
حــق وايُو ، دحــق خپلـوي عــادت لــرو

کوټه
۳۰اپريل۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

ستا د راتلو په امیدونو باورنهٔ دې پکار
نهٔ دې پکار ستا په لوظونو باورنهٔ دې پکار

خدائ خبر کومه لمحه راشي د تیارو په زد کې
په رنګینیو د ښارونو باورنهٔ دې پکار

عدل، انصاف، حق او قانون دي تش لفظونه پاته
په غټو غټو کتابونو باورنهٔ دې پکار

هره لمحه دي وي ژوندون، هره لمحه دي مرګ وي
اې وخته! ستا په ساعتونو باورنهٔ دې پکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخلص، بې باک، نډر، بې لوث او د وطن خدمتګار
د هر د پــوال پــه دې لیکونو باورنــۀ دے پکـــار

ستا د ښې ورځې خواهې نشته تبسّمه! هیڅوک
د خود غرضــو پــه غوښــتونو باورنــۀ دے پکـــار

بورے
۰۸ مئ ۱۹۹۲

یو شعر

یُــــو د پرون خلـــګ د ســـبا هم بـــصیرت لــــرو
ځکــه خولــه وختــه ســره نــن هــم عــداوت لــرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترخوبـــه داعجبـــه غونـــدي زنـــدګي تېـــروم
داستاله لاسه پاتـه ژوندۀ برپـه خـواري تېروم

ماپـــه تكـــل دمينـــي نيمـــه زنـــدګي تېـــره كـــړه
اوس نوري شپې په انتظار بـه دمرګـي تېروم

راپېښنه ماتـه شـوه بـاداره دغـه ځنګـه خـواري
چې په خپل لاس چړې دغم په خپل زړګي تېروم

څومره سپين زړےيم،ده زمادعقيـدت انتهـا
بختـــه داعمربـــه دچـــا پـــه بنـــدګي تېـــروم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي نيم اوروا خلي اونيم سوځي نۀ،زۀ هم دغسي
دغم په اورکي وخت په شان دلُوندلرګي تېروم

تۀ ماکړه اوښکه له بانه مي پربا ړخوراتوئ کړه
زۀ څولمحې دا ستاپرښکلي اننګي تېروم

ډکه شوه زياته تبسّمه! پېمانه د صبر
ترڅوبه ژوندپه دې سماج کي په تنګي تېروم

بورے
۱۹اپريل ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زما او ستا تر میان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے
زما له تا سره دغه تړون له ډېره وخته دے

ورځ هم لکه شپه پر ما تېرېږي له تیاروه که
ما ته انتظار د سباوؤن له ډېره وخته دے

بیا به خوشحالیاني زمونږ د ښار خاوري ایرې کړلې
دلته چا پا للے دا جنون له ډېره وخته دے

چا چي به هر وخت تُوره تړله د افغان په ننګ
دلته ضرورت دا* پښتون له ډېره وخته دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ خلګو په زړپسي بائیللي خوشحالیاني دي
دا څُوئ يې خپل کړے دقارو ن له ډېره وخته دے

ما هم باچهي په دنیا کړې بې حسابه ده
ما هم خپل سر ابښے پر ځنګو ن له ډېره وخته دے*

زۀ له ځان سره مینه، ښائست او تبسّم ساتم
ځکه مې په ځنګ کې خوږژوندو ن له ډېره وخته دے

کوټه
۰٤ مارچ ۲۰۰٤ء

* أ - هغه
* په تصورمې ځان باچا کړو
سرمې را پورته کړو ملنګ د دنیا ومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ليــري ســره اوســودتړون پــه نــوم
ژونــدکوؤدنوي ســباووؤن پــه نــوم

تېروخت يادوي اوس دپرون په نوم
څه نه کېږي دلته د بدلون په نوم

ويــې کړلــې لــوبي پــه ســرونوزموږ
څــه کــې ؤبللــي دژونــدون پــه نــوم

څوبه اضطراب راته تسکين نبائي
څوبــه خطاوځودســکون پــه نــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوخوئ چي يې هم د پښتون نه درلود
نن هغه يادېږي د پښتون په نوم

څه عجب سخيان خلک مي وليدو
مړګ چي يې وبشلو دژوندون په نوم

کوټه
۲۷مئ۱۹۹۲ء

دوه شعرونه

سپوږمۍ په سترګو کي کړم پټه، پرېوځم
ولي تياري د شپې په خوب وينمه

ما شيش محل دے په نظر کي اينښے
په ځان کي څنګه لېونتوب وينمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زړۀ کـي مـي ديـار واړه غمونـه خونـدي کـړي دي
ماخوپـه خپـل ځـان کـي وسعتو نـه خونـدي کـړي
دي

خپل وجودمي ستـادتګه پـس پـه لاري خورکړلـو
تۀ خورانه ولاړې،مادي پلو نـه خونـدي کـړي دي

مـوږدمځکي خلـګ يُو ،پـه خـاورويُومين ځکـه
موږپـه خپلـه مځکـه بنيـادو نـه خونـدي کـړي دي

بيابه له خزان سره پـه جنـګ کـي حوصلـه راکـړي
ماپـه دغـه نيـت يَوڅوګلـو نـه خونـدي کـړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه دي د حالاتو لـــه ســـتمه څخـــه ليـــري دي
زموږ د کلي خلکو خپل خوبو نه خوندي کړي دي

بيا پــه ټــول وطــن تورو تيــارو ځُلـﺌ لګــولې ده
څو خلکوو ځـان تـه څراغـو نـه خونـدي کـړي دي

شـــرط ترشـــهزادۍ د رسېدو تبـــسّم وانـــه ري*
زموږ دباچـالُورنورهم سـرو نـه خونـدي کـړي دي

کوټه
۱۶اپريل ۲۰۰۱ء

*وانه ري = وَنه هاري،وَنه بائيلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

وجود مي خورشو ،لاخوربړي، اوس له حده وزم
لکـه سـايه دمـا ځيګر لـه خپلـه قـده وزم

وابـه غونـدم دمينـي واړه ښائسـته رنګونـه
زۀ دنفـرت اوبـدرنګۍ لـه خـال وخـده وزم

دخپـل منـزل پـه خوا پـه دې بانـدي مـزل کومـه
پـه حقيقـت کـي دامکـان لـه دې سـرحده وزم

له سپېروخاوروسره مامينه پرې اېښې نه ده
نوبيابـه څلـه زۀ دخپـل مـدار لـه حـده وزم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجهان ټولي توري بڼي کړم په ځان کي ټولي
دلمــر پــه رنګــه دتيــارو لــه هــره زده وزم

شايد دخپل ذات دتکميل پرخوا روان يمه زۀ
شــوم تبــسّم دښــوملګرے ،ترابــده* وزم

کوټه
۱۷جولائي ۲۰۰۱ء

*ترابده = زياته

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري
رسېدۀ غواړم دښکلاترحقیقته پوري

ماخوکاروان ؤ روان کړے، په دې نه وم خبر
خلګ بېلېدل، ملګري ول، ترضرورته پوري

دخپل بېرغ ددرولوځائ مونه کړو پېدا
عمرمولنډ شو، نه رسېږو تر، وحدته پوري

فکرونه وران شو، ښه خیالونه هم بې قدره شولو
ادب محدودشوداديب تر شخصیّته پوري

داتبسّم چې له هرښکلي سره مینه کوي
رسېدۀ غواړي دښکلاترحقیقته پوري

بورے

۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دتـول ښـارخلک راتـول دي، دبلا خـلاف جنګېـږي
لــه پرونـــه يــې زۀ وينم، د ســـبا خلاف جنګېـــږي

داســاده خلــک روان دي، دتيــارو ملګري کېـــږي
يولـــښکرځني جوړېږي، د رڼـــا خلاف جنګېـــږي

حوصله ورکړې تۀ خدايه! کاميابي يې په نصيب کړې
ځوروښـــانه ځراغونـــه دهـــوا خلاف جنګېـــږي

ورتـه ګـورئ يَوبـل وژني، سـره خپـل دي خوخپـل وژنـي
خپل ښائسته کور يې برباد کړئ داد چا خلاف جنګېږ ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس که ګټه وي که زيان وي، وانجام ته يې نه ګوري
بــدرنګي د زمــانې نــن د ښــکلا خلاف جنګېــږي

لــه اوړو څخــه محرومه، لــه اوبــو څخــه محرومــه
داويــدهٔ خلــګ بــه کلــه د باچــا خلاف جنګېــږي

پــه شعرونو، په ليکونـو انقلاب راوسـتل غـواړي
تبــسّم هــم لېــونــے د ے د دنيــا خلاف جنګېــږي

يونيورسټي هاسټل
کوټه
۰٤ مئ ۱۹۹۷ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشحالۍ دخپلولوهوا نه لرمه
عجب سړے یم دخندلوهوا نه لرمه

زۀ لادمځکي له حالاتومطمئين نه يمه
زۀ وسپوږمۍ ته دختلوهوا نه لرمه

دکوټي ښارکه هرڅوښکلےدے، بې تاويران
دے
زۀ دلته نورداوسېدلوهوا نه لرمه

زۀ دفطرت هره ذرّه کي دښکلاالتهون کړم
له خوارۀ خياله دوتلوهوا نه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس زمـــا وجود هم د تيـــارو يَو برخـــه وګرځېـــدو
ځکــــــه دلمردرا ختلو هــــــوا نــــــه لرمــــــه

زړۀ مي راڼدک شي، اوښکي لارغوا ړي خو بيا هم ګوره
لــــه يـــوۀ عمـــره د ژړلو هــــوا نـــه لرمـــه

زما د ننــــه تبـــسّمه! يَو جهـــان آبــــاد دے
ځکـــه لـــه ځانـــه دوتلو هـــوا نـــه لرمـــه

يونيورسټي هاسټل
کوټه
۲۷ جولائي ۱۹۹۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمراو سحر

په نيمه لاربه مي
يواځي پرېږدي
يقين دورځي
په لمرڅنګه وکړم؟
ماته دشپې ستاضرورت دے لمره!
ستاانتظار........
ترسحرڅنګه وکړم؟

بورے
۱۵اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

جدو جهد

زموږ په بنیاد کي ده رڼا اخښلې
ځکه موکله هم تیاروته ځان ورکړےنه دے
نن که په موږباندي
تیارې دي زوروري غوندي
بیاموهم غړي اچولي نه دي
نورکه څه نه وي
دیَوۀ څراغ رڼا خوروۀ
وګوره چادخپلوزلفو
دتارونوپلیتې راوړلې
څوک په پیاله کي دخپل زړۀ ویني
راوړي او راځي
هریو لګیادے ترخپل وسه پوري
چي بس دایَوڅراغ خوبل وَساتي

کوټه
۱۶اګست۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې کوېرا ته

تاچې په کومه لاره
سروَبائيلو
په هغه لاره تَګ اسانه دے ډېر
ددې دپاره بس
يوشرط دے لازم
چې سړےووځي له خپل ځانه
په جهان خورشي

له بوري ترکوټي په لاره
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه

(لسم محرم ۱٤۲٥هجري)

کورتــه مــي اوروا چولو ،ځکــه لمبــې پورتــه شــوې
بيامي له داخپل وجوده،خاؤري ايـرې پورتـه شـوې

څورلس سوه کاله پس په ماکي شو يزيدراويښ
ځکه مي دخپل حُسين له دړده نارې پورتـه شـوې

بيـامي کـړولاسـونه نـن پـه خپلووينوبانـدي سـرۀ
ځکه مي نن بياپنځه څلوېښت جنازې پورتـه شـوې

کوټه
۰۲مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کربلا ۲۰۰٤ء

نوم دي يادېږي په تاريخ کي په ښوتکو باندي
تا په نړۍ کي د عظمت يَولوئ مقام موندلے
کربلا! ما هم دا ستا خاؤره مقدس ګڼله
ځکه چي حق دا ستا پرخاؤره ؤدوام موندلے

خود تاريخ پاڼو وَماته دا هم وښوؤ چي
ستا ودې خاؤري ته عظمت د حُسېن ويني ورکړو
هم ستا په دې خاوره څه څوَرلس سَوه کاله وړاندي
حق او رښتيا ته تقويّت د حُسېن ويني ورکړو

خو څوَرلس سَوه کاله پس، نن هم په دغه خاؤره
ډېر بدنونه د حُسېن ټوټې ټوټې پراته دي
ستا په کوڅو او ستا په په لاروکي نن بيا يوواري
ډېر ارمانونه د حُسېن خاوري ايرې پراته دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن بيا يزيد ستا په دې خاؤره سررا پورته کړلو
بيا يې په ډېر وحُسېني سرونولوبي وکړې
بيا ډېر وخلکو ديزيد شکل اوقدواغوستو
بيا يې په ډېر وحُسېني سرونولوبي وکړې

کوټه
۰۲مارچ۲۰۰٤ء
۱۰م محرم۱٤۲٥هجري

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مــورچې ویشتلو همېشه دلتــه پــه ســنګ ګلونــه
ځکــه پــه دې هیــوادکې نــه کــوي غــورځنــګ ګلونــه

پېل د سپرلي چې په دې ښارکې په سروويــنوو شو
ســرېه یـــواځې وَتــوکېږي د ســرۀ رنــګ ګلونـــه

ډېرباروړونــه زموږپرمځکــه بانـــدې واوربـــدو
ځکــه اختــه دي لــه یوبــل ســره پــه جنــګ ګلونــه

اوس مې هم روح محسوس سوي،زمونږدوصال خوندونه
ســــره هـــوا ،وره خندا ،دبنګړوشـــرنګ،ګلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــادخزان ســـره ســـيالي ترآخـــري عمـــره ده
ځکـه خونـۀ کرمـه اوس زۀ پرخپـل ثنـګ ګلونـه

ډوکـال د مځکـي او اسـمان تـولي اوبـۀ وخښلې
زموږلـه هيوادڅخـه يـې ورک کړلـو پتنګ،ګلونـه

اوس بـه لـه کومـه ځايـه سـتازلفوته راوړي ګـلاب
پرکوڅوغـــواړي، تبـــسّم لکـــه ملنګ،ګلونـــه

کوټه
۰۷مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ځانګړتیا نه بائیلم، خپل ځان له سمندره ګورم
ځکه خو واؤره وجودزۀ له تاؤدۀ لمره ګورم

سړاشنۀ شوي دي ماران له هریوبُوټي سره
که مي دایادۀ ، بیابه هرتُخم له بڼه ګورم

په سینه باندي مادي وړي بې حسابه غشي
اوس به دکاڼي رنګ ګلونه هم له سَره ګورم

که ټول ښائست پرماراأوري، څه خبره نه ده
څله به ښکلي خلک زۀ ، دزړۀ له دره ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه ورځ دي نـــه کومــــه لمــــره! رڼـــاډېره لـــرم
زۀ بــه ســتالاره دلتــه پــس لــه مــا ځيګره ګــورم

نـۀ غـواړم زۀ، چـي ښائـسته خوبونـه بيـا وويـنم
ځکــه خوځــان دښکلوســترګو لــه اثــره ګــورم

پــه دغــه ورا نــي دنياانــدي بــا چهــي نــه کــوم
ځکـــه خوســـر زۀ دهُمـــا لــــه هـــروَزره ګـــورم

کوټه
۱۴جنوري ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

(دګل شاه خوستي نذر)

دا خوشحالي، خندا به هم تېره شي
دغه د غم سزا به هم تېره شي

له اوښکو ډکه د هجران دغه شپه
که خدائ کول، تنها به هم تېره شي

مه کړه ظلمونه په خوارانو باندي
دا تصوير ښکلا به هم تېره شي

ما د خپل زړهٔ څراغ په وينه بل کړو
و مي کړئ خيال، رڼا به هم تېره شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه غمــه ډكــه دا بــاقي زنــدګي
كه تېرېده،بې تـا بـه هم تېره شي

زمـا پـه سـاده زړګـي څـپـه سـتـا دغم
” تېره شوه نن سبا به هم تېره شي“

آخـــري شـــپه د تبـــسّم دژونـــدون
اوس پـه ژړاژړا بـه هـم تېـره شـي

بورے
۱۴ستمبر۱۹۹۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بې ستړګو خلک یُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو
اسمان تـه لاړو خـود مزکي سـر تـه نـه رسـېږو

موږ د رشـتو په لار مـزل کـوؤ لـه عمـره څخـه
روان لـه ستړګو شو ،بیا هم ځیګر تـه نـه رسېږو

تتې ډیوې په لاس کي واخلو ،ټوله شپه تکل کړو
پـه رڼاګـانو یُومین خـولمر تـه نـه رسـېږو

ته ښه بې غمه خپل غمونه زموږ وزړو ته راوړه
د کائِنـات رنګـه وسـیع یُو ،سـر تـه نـه رسـېږو

څوک به موغم وخوري ،ترڅابه موحال ورسېږي
پـه ځـان کـي اوسـو ،ځکه لراوبـر تـه نـه رسېږو

مـوږ چي غـوټۍ وکړو ،ږلۍ راباندي واوربږي
بدبختـه درختـي یُو ،ترپایـه بـر تـه نـه رسـېږو

کوټه

ستمبر ۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

غرونــــه کـــه هـــر څوورســـېږي ترفلَکـــه پـــوري
خوبُنیادونــه یــې لــه عمــره دي پــه مځکــه پــوري

ځلــه دي زۀ دخپــل ښائــست لــه جنــت وایــستمه
ما پــه غـــنم بانـــدي وه کړې، کلــه څکــه پـــوري

مـــوربې ساتلي همېشه تــش پــه خوبونــوکي يُــو
کلـــه بـــه ورســـېږو موږتربختـه ورکـــه پـــوري

راځـــئ پخپلـــه ومنـــزل تـــه خپلــه لاروتــاکو
خبربــه ورکـــه شـــي کـــه ولاړه ترملکـــه پـــوري

الـــوتي يُو، پريـــوځ ګـــام لا لـــه خـــلا پاتـــه يُـــو
تراوســـه پـــوري لا ترلـــي يُوپـــه مځکـــه پـــوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترسپوږمۍ سپيني خُلې دي هم زما وجود روڼ نه کړلو
ما د رڼا پــه نيــت پــه ځــان کــړه اوربلکــه پــوري

هرچا ترخپـــل وســـه پـــښتوژبه پـــرمخ وړې ده
لـــه تبـــسّمه بيا ترســـتر خوشـــحال ختکـــه پـــوري

کوټه
۰۴اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لاهغسي دے ويران له ډېره وخته
ودان نه شودا ،مكان له ډېره وخته

هره پاڼه زۀ ليكمه لاتراوسه
وركوم يوامتحان له ډېره وخته

بياهم خپل منزل ته نه دے رسېدلے
يوكاروان چي دے روان له ډېره وخته

زۀ به تاله خوشحالي لټوم څنګه
له ماخواره ورک دے ځان له ډېره وخته

دغه څه رنګه دُنياده، نۀ پوهېږم
پکي نۀ ښكاري انسان له ډېره وخته

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يونوے لمرد ميني شي را پورته
زۀ لرمه دا ارمان له ډېره وخته

دغمونو په وريځو تبسّمه!
له ماپټ دے شين اسمان له ډېره وخته

بورے
۲۹فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

له ځان سره سره ټول عمر خپل مکان ګرځوؤ
مځکه ترپښو لاندې ساتو، په سرا سمان ګرځوؤ

مور له دننه تنهائي څخه وېرېږو ځکه
له ځان سره په څنګ کې دشت او بیابان ګرځوؤ

ستاعبادت ته فراغت نه شو موندلے خدایه!
مور په سینو کې، په لېمو کې خپل جانان ګرځوؤ

په څه بانه به درته وژاړو، ساه تنګې شولو
مور په لېمو کې له عمرو عمرو باران ګرځوؤ

مور د ښکلا په کاروبار کې رعایت نه کوؤ
سترګې په پور کې نیسو، زړونه په تاوان ګرځوؤ

په دې نیلام کې به مو بیه تبسّمه! څه وي
لکه یوسف په بازارونو باندې ځان ګرځوؤ

کوټه
۲۷مارچ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ځلــه کــوې دړدمنــه ځلــه کــوې
ګیلــې لــه ماغمجنــه ځلــه کــوې

چې دراتلـوبې هـیڅ اُمیدنـه لـرې
دداسي وخت غوښتنه ځله کوې

څه نیمګړتیاوي به ضروروي، منم
تــهٔ مــي یَــومخ غندنــه ځلــه کــوې

چې یې ظلمونه کول، خاؤري شولو
تــه دهغــو پوښــتنه ځلــه کــوې

وماتــه وائــي دلاروركــو پــه بــاب
دوئ تــه دلاربښــودنه ځلــه کــوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاتــه پکارد ےدظـالم مــخ نیــوے
تــهٔ ددشــمن ســتاینه څلــه کــوې

دتبــسّم پــه دې غمګینــه څهــره
دخوشــحالۍ کتنــه څلــه کــوې

بورے
۳۱مارچ ۱۹۹۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څلــه ناکــام پــه هــره لار يُــودواړه
ترڅوبــه يــاره! داســي خــوار يُــودواړه

ژوند پـــه تيـــاروکي تېرؤومورږڅلـــه؟
پـــه انتظـــاردکوم ســـهار يُـــودواړه

ژونـده! پـه مـوږکي څـه خـامي پاتـه ده
مـــوږدعظيم فنکارشـــهکار يُـــودواړه

هيڅـوک مـوهم خوشـحاله نـه وليـدو
موږګرځېـدلي ښـارپه ښـار يُـودواړه

ضـــميره! مااوتابـــه ســـپينه کـــوؤ
ياخوبـــه يُويابـــه پـــه دار يُـــودواړه

دتبـــسّم قلمـــه ! حـــق چـــي ليکـــي
ځکـــه ملګـــري دهـــر خـــوار يُـــودواړه

بورے

۲۳مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نـه بـه د رځـم پـه دغـه لار ګرسـره*
پـرې بـه ږدم، سـتاکلـےاوښارګرسـره

ستادراتلواُميدوســــــــتړےکړمه
نــه بــه کــوم نورانتظارګرسـره

داتورې شپې څومره اوږدې شوې ربّه!
لــه مــوږه هېرشولوسهارګرســره

لـه خپـل مقـصده بـه زۀ نـه اوړمـه
راتـلـوې کـه مـې پـه دارګرســره

چــې دبـې وسـوزړانه وررسـې
پــرې بـه ږدم زۀ هغـه دربارګرسـره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يزيـــد يت بـــه بيـــا هم وَنـــه مـــنم
كه مي سرپرې كړي په وار وار ګرسره

ماتبـــسّم بـــه تيـــارې ځـــه كـــولې
خونـــه رائـــي دلتـــه سهار ګرســـره

بورے
۱۰جون ۱۹۹۲ء

* ګرسره - هډو، بالكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زموږله سينو ځخه،زموږ ز ړونه،ښکلي غل و باسي
موږچي ور رسو ،دوئ لـه کلي ځخـه پـل و باسـي

موږچي ګمان پر ې دلمرخويه کړو ،هم هغـه خلـګ
تيــارې راپرېږدي،ځراغونـه ټولــه بـل و باســي

بيابــه کـسات دهريــودرړد .لــه هرازغـي اخلمــه
يووارکه ځوک زموږلـه مابېنـه ځخـه ګـل وباسـي

شايد چي موږلـه خپـل کاروانـه بېلوي،ځکـه خـو
مــخ تــه روان خلــګ هــرځلـې دمــزل و باســي

چــي کلــه کلــه مخــامخ شــي تبــسّم وغــم تــه
پرېــدي راوبــولي وزړۀ تـه،ټولــه خپــل و باســي

کوټه
۱۲جون ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي ښائست ګوري نو سپوږمۍ هم له جانان سره
ږدي
عجبه خلګ دي چي مځکه له اسمان سره ږدي

ما چي دلمرپل راا خيستے دے، بس دا ګورمه
چي کوم ظالم دلمرڼاد شپې له ځان سره ږدي

چي يې کړوليري موږ له خپلو، په فتوؤد کفر
اوس هغه خلګ باچهي له خپل ايمان سره ږدي

خپل د ږوالونه هره شپه له ځان سره ويدۀ کړم
خدائ خبر څوک يې هرسهارد بل مکان سره
ږدي

څوک به آخر سره يو ځائ کړي دا خوارۀ وګړي
ديو کېدوشرط چي يې خلګ له کاروان سره ږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وډرېــده د ســـپرلي ربلـــۀ تبـــسّمه پـــه مـــوږ
وائي چې سږ به خپل ګلونه له خزان سره ږدي

کوټه
۰۷ اپریل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

يولسم ستمبر ـ په يورپ کي

ماته په دې ورځ دلته
خپل ځان محفوظ نه ښکاري
ولې چې يَوخومسلمان يمه زهٔ
اوبل افغان يمه زهٔ
بيا په ځواني کې هم يم
ځکه په داسې حال کې
دهرسپين پوستي
چې په ما کله نظر ولګي
که څه هم کرکه يې په سترګو کې
زهٔ نه وينمه
خوزهٔ په ځان کي شم څه غلے غوندې
په خپل ګريوان کې لړپه ځيروګورم
ځان ته په ځيروګورم
چرته خوزهٔ ترهه ګر نه ښکاريږم؟

ټيورن ـ اټلي
۱۱ستمبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلوبلائزېشن

وائي دنيا ده اوس دکلي په شان
هريو هيواد دلته دکور رغوندي دے
هريو وګړے دبل ورور غوندي دے
خوزۀ رښتيا که درته ووايمه
بې شکه دې کلي کي هرڅه ډېردي
خود خپلوي چرته درک نه ښکاري
دميني هم څه سلسله نه وينم
دنړيوالو په دې لوئ کلي کي
پېژند ګلوي دهرچا ګډه وډه
هريو رږغېږي اوس په بله ژبه
هيڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

تېورن۔ اټلي
۲۲ستمبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

و یورپ ته یوۀ وېنا

ستا پرمختګ ته زۀ اریان نه یمه
ستا ترقۍ ته پرېشان نه یمه
نه وارخطا دي بازارونو ته یم
نه چُرتو وړے دي وغټو بلډنګونو ته یم
نه دي خوشحاله په دې پرا خو سړکونو یمه
نه له ماځان ورک
ستا په ښکلو رنګینیو کې د ے
ولې چې زۀ په حقیقت خبریم
ستا دپنځه سوه کلونو وړاندې
په ذهانت او په محنت خبریم
تا په دا خپل لوئ ذهانت او محنت
دافریقه غرونه لاولوټلو
په دې دنیا دې قیامتونه جوړکړو
په جنوبي امریکا یانو باندې
دا ېشیا یو کونج نه پرېښوؤ
زر دې لوټلو ،په دولت پسې وې
ځکه خوزۀ درته په ډاګه وایم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاترقي زموږپه سر کړې ده
د تاريخ پاڼې دي له ظلمه ډکې
تاباچهې زموږپه سر کړې ده
ځکه خوستاله سرکونو څخه
دافريقې دوينوبوئ راوزي
ستاله دې غټو بلډنګونو څخه
دجنوبي امريکايانو
اسوېلې راوزي
ستاله رنګينوبازارونو څخه
دا ېشيا کرېږي ،سلګۍ راوزي

نيس ـ فرانس
۰۴اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مځکه جنت

ما خو جنت کله
په خوب لا هم ليدلے نه دے
نو بيا په دې باندې ښه نه يم خبر
چې هلته څه دي او ښائست يې څه دے؟
هلته دي غرونه که ښائسته رغونه؟
يا بيا تک شنۀ سمندرونه؟
که د شاتو او شودو رودونه؟
نه يم خبر چې جنت څنګه ځاى دے؟
ولې چې زۀ په دغه مځکه باندې
څه د جنت رنګه يو ځائ وينمه
دلته له کاڼو هم دي بوټي وَتي
خوره ده شنه شنېزه په غرونو باندې
دلته اسمان دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه راکښته غوندي،
په سمندرکي خپل شين رنګ پاشلے
دلته يوې خواته خورهورسمندر
وبلي خواته جګ،اوچت،لوی غرونه
په ميان کې ګرځي
يو څوزماغوندي ساده انسانان
او بې شماره حُوري

مونتې کارلو ـ مناکو
۰۵اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري ملتونه

مائیک*چي له ډانس فلوره راستون شو
زما په ځنګ کي په چوکۍ کښېناستو
له خپله جېبه يې ټشو پېپر راوايستو
د خپل تندي خوله يې وچه کړه پرې
يو سوړ له درد ډک اسوېلے يې و کړو
بيا يې وماته و کتل، ګويان شو
"زما فلسطين له توروبه‌وډک دے
هره کوڅه مي له بارودوډکه
هره وياله مي له سرووينوډکه
زندګي هلته ده ارزانه غوندي
خو دلته مونږ په ټنګ ټکور کي لمانځو
ورځ د ملګرو ملتونو نن بيا
چي هره ورځ دامن غونډي کوي
خبره کړي د مظلومانو د حق

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارټرلري دانسانانو دحق
خويې عمل چرته هم نه ښکاريږي"
دمائيک آوازشوږغونې غوندي
اوښکي ددهٔ په ښو وبريښېدې
هم په هغه ګهړۍ رنګينه رڼا
زياته شوه وپړقېده
دموسيقي ږغ هم څه نور پورته شو
دمائيک ږغونې ږغ چانهٔ واورېدو
ددهٔو اوښکو ته چا نهٔ وکتل
هريو مدهوشه په نڅا اخته ؤ
"عظيمه" ورځ يې دتاريخ لمانځله
زهٔ دملګرو ملتونو ودې دوؤڅهروته
ددې خبرواوعمل تضاد ته
فکرونو يورمه له ځانه ليري

ټيورن- اټلي
۲٤ اکتوبر۲۰۰۳ء

*مائيک- په اټلي کي زماملګرے چې دفلسطين اوسېدونکےؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اټلي کې د څه وخت تېرولو پس
يَو نظميه تأثر

ما چې په کومه ورځ
په دې خاوره قدم اېښے دے
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هيڅ اُنسيت مې پيدا شوے نه دے
خپلوی مې هيڅ محسوسه کړې نه ده
مينه مې هم چرته موندلې نه ده

- -

زۀ خوو ګڼړے يم د هغه خاؤرې
چرته چې مينه بې حسابه کېږي
هرڅه پېئلي درشتو په تاردي
خپلوي بې کچه د خپلوانو ډېره
مرکزد مينې چې خپل موروپلار دي

- -

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دلته زۀ ټينګي رشتې نه وينم
له ميني ډکي فرشتې نه وينم
دلته سپين سري مښندي وينمه
ويجاړي غوندي
دلته پلرونه هم بې وسه وينم
زويان اولُوڼي يې بد مستي وينم
چي نه دموراونه دپلارپه خيال دي
ځکه خويوتربله دوئ بدحال دي

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

زۀ دادميني مرکز دلته
ډېر کمزوره وينم
ماچي کتلي دي په ځير
هرځل ددوئ سترګوکي
زۀ بې وسي، ناهيله ورځ اوتنهائي وېنمه
زۀ يې په سترګوکي ارمان ډېردخپلوي وينمه
تنده دميني، خواخوږي وينمه

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

داځنګه خاوره ده، ګلونه دخپلوي نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثنګه بيائځان زۀ په دا خاوره ګڼ کړم
چې د دې خاورې خپل وګړي لا د ځان د پاره
طلب د مينې کوي،
خپله خپلوي ته محتاج
ځکه خوزۀ لا اجنبي يم دلته
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هيڅ اُنسيت مې پېدا شوے نه دے

روم۔ اټلي
۱۴نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښيښنه څهره

هغه څهره
چي به وه تل په تصوّر کي زما
هغه څهره
چي په لېمو کي به مي ګرځوله
هغه څهره
چي ما په خپل زړۀ کي ساتلې وله
و ماته ناست دا مخامخ فنکار نن
د خپل ښائسته هُنر له لاري څخه
هغه څهره
راته تخليق کړله نن
له ښائستې،صفا او سپيني ښيښې

(په اټلي کي دو ښس ښار سره نزدې
په يوټاپو مورانو کي،چرته چي
ښيښنه ګري کېږي)
۱۲اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرِمشترک

وائي چي نړۍ په دوؤبرخوو بشلې ده
يوۀ شمالي اوبله جنوبي نړۍ
هم په دې تقسيم کي
وشمال ته اوله نړۍ وائي
اوجنوب دريمه نړۍ ګڼل کېږي
ولي چي شمال شتمن دے
اوجنوب نېستمن دے
خودشمال دشتمني اودجنوب دنېستي
داتفريق هرځائ شته
هم په شمالي اوهم په جنوبي نړۍ کي
ځکه خوزۀ نن په شتمن شمال کي
يوۀ پرنېستمن جنوب هم وينم
ددې يوۀ هيواد
شمال خوښخي زيات شتمن دے
هم ددغه هيواد

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوب ډېرزيات ښېستمن دے
زۀ چي د جنوبي نړۍ وګړے يم
د شمال په دې جنوب کي
اجنبي نه ښکارم
ولي چي زما په جنوب
اودې جنوب کي
د ښېستۍ قدر مشترک دے

ښېپلز ـ اټلي
۱۲نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

The Dream Merchants

(دانګرېزي دیَو نظم ترتأثر لاندي، په یو داسي
کېفیت کي چي زۀ یې هم یَو برخه وم)

د پنځه ستورو درجې هوټل ته
ددې هیوادله هر یو کونجه څخه
په الو تکو کي راورسېدو
یو څو خواخوږي او زړۀ سوانده خلګ
په دې سارۀ هال کي چي غونډ شي سره
دهر یوه مخ ته په مېزوي پراته
کمپیوټرونه او موبائل فونونه
پرمخامخ لویه پرده باندي دوئ
وړاندي کوي رنګین رنګین ګرافونه
دچق چقوا و دخندا په شورکي
کړي په غربت باندي اوږده بحثونه

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

چي دډوډۍ پر مېزرا غونډ شي سره
غابونه ډک کړي له رنګ رنګ خوړَکو
په ډلو ډلو کي ولاړوي سره
خپلو خبرو ته دوام ورکوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ګوله چي يې ترحلق تېرېږي
ذکر د تهر د ماشومانو کوي
دوږو تږو غريبانو کوي
چي د پېپسي غوړپ يې ترحلق تېرېږي
د بوري تنده يادوي ورسره
لاس چي وروړي و رنګارنګ مېوؤته
درپدري بيادخاران يادوي
محرومه ورځ د کوهستان يادوي

په دې سرۀ دوبي په سړۀ کوټۀ کي
هريو چي پرېوځي له ډک نسه سره
خاندي د ځان له هم نفسه سره
بياله خپل ځانه سره وږغېږي
"ځو مره خوبونه مي نن خرڅ کړو دبل
ډېرار مانونه مي نن خرڅ کړو دبل
د ترقۍ لوئ سوداګريمه زۀ
دغريبۍ لوئ کاريګر يمه زۀ"
بيا سترګي پټي کړي خوبونه ويني
او په خوبونو کي نوټونه ويني

اسلام آباد
۲۸اګست ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلیډیئېټر*

بس دیوۀ اعزاز ګټلو په نیت
دخه دولت راغونډولو په نیت
دخپل طاقت ښکاره کولو په نیت
دباچهانو سات تېري دپاره
دڅو آقاؤ دهوس له وجې
څومره مریانو دلته سرونه بائیلو
څومره سرې وینې دلته خاوري شولې
څومره خوبونو دلته ساورکړله

په روم - اټلي کي کولوسیوم ته نزدې
۱۵نومبر ۲۰۰۳ء

*په رومن سلطنت کي به په کولوسیوم کي باچهانو او امیرانو مریان سره جنګول، جنګ ګټونکي مریي ته به د ګلیډیئېټر خطاب ورکول کېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

مینه که کوې، قدم په پام راپسي مه اخله
زمالاره که چپه ده نوګام راپسي مه اخله

لیري شوم له تاڅه مجبوریاني موپه میان کي وې
نوم که مي اوس اخلې نوالزام راپسي مه اخله

ماخوسپوږمۍ کښېښوؤ،دلمرډیوؤ مي بله کړه
اوس لاسهارګاه ده،تۀ ماښام راپسي مه اخله

زۀ شپېلۍ وَ همه په کوڅه کي دي تېرېږمه
خلګ دي،ټپې،تۀ له خپل بام راپسي مه اخله

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ پـه يو ښائست پسي اسمان تـه رسـېدلـے يـم
نـه درځـم پـه لاس، دزلفـودام راپـسي مـه اخلـه

ځمــه نــه دربړم، لــه رقيبــه خپــل بــدل اخلــم
تــه رُوئ د قرآن، دلـوئ کـلام راپــسي مــه اخلـه

تــۀ کــه تبــسّمه! ســازول غــواړې دنيــانوې
خپل ځان کړه تخليق، خيالونه خام راپسي مه اخله

کوټه
۲۹مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رڼامي چالوټ کړه اوځوک مي په زوال خبر دے
د بدبختيو په تيارو مي بومشال خبر دے

له چا به پټ شي چي دلمرغوندي ځلېږي همېش
د لته هريوزُماديار په خدوخال خبر دے

اوس به وتاته څه سندري د سپرلي وَوايم
زۀ خوازغي لانه لرم، په دي ډوکال خبر دے

مورچي لوظونه له يوبل سره کول دميني
په دي يوخدائ اويوداستاد زني خال خبر دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه مـا دژونـد دزېروبم قـصې تـۀ څلـه پوښـتې
وخـت خوزُمادهريودړ د پـه سُـراوتا ل خبـردے

موږپــښتانۀ دي يــودلا رخندتراوســه پـــوري
ستاپه مغل سلوک دوخت هريوخوشحا ل خبردے

تبـــسّم ســـتاوارِه نازونـــه پـــه خنداځکـــه وړي
له فراق ځان ګوري، په خوند چي دوصا ل خبردے

کوټه
۲۸مارچ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترچنارونومي لړکم ایښې دے
قدمي له ځانه سره سم ایښې دے

په سهارګاه کي به ګلونه ګورم
ماپه ښوکي یَوشبنم ایښې دے

پلونه مي وړي دي له ځانه سره
ماکه په دې خاؤره قدم ایښې دے

دالف رنګه زۀ خود سره نه یم
سرمي دواؤپه شاني خم ایښې دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهر جـــــوړيږي، دړدېږ لازيــــــاتيږي
مــاچې هر کلــه پــرېږ ملهــم ا يـــښې د ے

خوشحالي ولـي ليـري تـښتي دژوند
بنـستۀ يې ګـوره چـاپرغم ايـــښې د ے

ترخپـل زړګـي پــوري زۀ وشـرنګېږم
ځـان مـي دشـنوبنګړورَقم* ايـــښې د ے

کوټه
۲۳اپريل ۲۰۰٤ء

*غوندي، رنګه،ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه په یو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم
څنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

د حُسین رنګه د هر ظلم مخ نیوے کومه
د یزید غوندي کربلا په هدیره بدلوم

زما په سینه کي کله کله د مور زړهٔ درزیږي
داسي وخت هم راشي، اولادزۀ په پیسه بدلوم

پخپله روے شم اوهره شپه خپل ځان وېروم
ځکه خوهره ورځ سهارخپله کمره بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼاهم غوارم، خوتیارې مې هم پرځان پېرزوشي
څه بدبختي مي ده چي لمر زۀ په ډيوه بدلوم

په ملنګي کي کله کله عرش ته ور سپړم
کله قارون سم خپل هرڅه په خزانه بدلوم

په يوۀ شکل کي آدم اوابليس دواړۀ ښکارم
مخ بدلولے نشم، ځکه آئينه بدلوم

په حفاظت کي هم زۀ ځان سلامت نه ګڼمه
دکورکَودي له منجاري څه په چاړه بدلوم

ځان چي باچاکړم نوله خلګوڅخه ليري شمه
کله په خلګوکي دخپل حق هم ناره بدلوم

بدرجمالي ته نکلونه د توردپب کومه
وآدم خان ته ددُرخوبيا زۀ قصه بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وخت دګل غوندي تازه اوښائسته ایسېږم
ځان بیا ترډېره له خزان سره سره بدلوم

کورته چي ننوځم،له ځانه شم دباندي پاته
چي وځم بیا دکلاهره دروازه بدلوم

چي زۀ آذرشمه،خدایان جوړکړم په خپلو لاسو
چي ابراهیم شم،بتخانه بیا په کعبه بدلوم

په ښائستوټپوکي زماله وجي خوند پېدا دے
هغه هم زۀ یمه چي غاړي په نوحه بدلوم

په یووجودکي په زرګاؤتضادونه لرم
څنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

کوټه
۰۸جولائي ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ما پاللې د دنيا هم دښمني وه
له خپل ځانه سره زما هم دښمني وه

پــه يــوه تــړون دوه رنګــه وو تــړلي
چي ياري وه زما او ستا ، هم دښمني وه

په سپرلي کي هم خزان ته ور نږدې شوئ
چــي لــه ګــل ســره د چــا هــم دښمنــي وه

مــا بــه ځنګــه مينــه هــر ځــاى خورولــه
را پــرې ايښــې چــي بابــا هــم دښمنــي وه

چــي بــه کومــه شــپه وصــال لــره ورتلمــه
لــه ســپوږمۍ ســره بــه زمــا هــم دښمنــي وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـا هغـه وخـت هـم ډيـوې بلـي سـاتلې
يــادول چـــي د رڼـــا هـــم دښمنـــي وه

ما د يار نوم له خپل ځان سره نه اخستو
تبـــسمه! هلتـــه دا هـــم دښمنـــي وه

بورے
۱۸ جون ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

شپه ده پر څه خلګو لاتر اوسه هم
هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر

چا چي به ډېوې راوړلې هره شپه
نن ئې رانه يوړلو په پور کي لمر

مور ته په هر حال کي رسوی رڼا
خپله تږوله ورځ اوسي په اور کي لمر

راسئ په تيارو کي لار در وښيم
ما ساتلې دې د ستړګو تور کي لمر

يو واري په ځان کي کړه خوره رڼا
ښکاري به و تاته په هر لور کي لمر

پېښور
۰۲ جولائي ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ړوند دي شومه په دیدن پسي، نـور غـواړم
ځکـه اوس لـه بلـه سـترګي پـه پـور غـواړم

ستا ښائست د ځان کړم څنګه، نه پوهېږم
تا په ځان کي، زه د ځان رنګه خور غـواړم

زمـــا نعـــرې تـــر باچهـــانو نـــه رســـېږي
اوس به خپل حق لـه هر چانـه، په زور غـواړم

زه وړه نـــــــړۍ د مینـــــــي ســــــازومه
پېښـور، کوټـه، کابـل، نـه لاهـور غـواړم

د بهـــر لمـــبې مـــا کلـــه ســـوځې نـــه شـــي
زه پنـــاه د ځـــان دننـــه لـــه اور غـــواړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه لـــه زيـــارو كاروبـــار نـــه جوړومـــه
پـــه صـلـه كـــي و بچيـــانو تـــه كـــور غـــواړم

تبـــسم بـــه پـــه امـــان لـــه هـــر آفـــت يـــم
را رســـېږی بـــه، دعـــاوي د مـــور غـــواړم

پېښور
۲۵ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په څو شېبو مې تر اسمانه يوسي
خيال چې دې راشي، ما له ځانه يوسي

يم په صحرا کې د پل غوندې پاته
څوک به مې بيا تر خپل کاروانه يوسي

روي مې نه پرېږدي، آزاد نه يمه
خلک دې ما له دې مکانه يوسي

ډېر دي ساده، د مينې کلي خلک
هره خبره زر تر خانه يوسي

زما د سپرلي ګلان تر زړه وختل
څوک به ازغي سبږ له خزانه يوسي

قاصد د وصل خبر نه راوړي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيـــرےد هجـــر تـــر جانانـــه يوســـي

تـــه چـــي خبريـــږې، تبـــسم شـــعرونه
ســتا د ښائـست لـه ويـرہ ديوانـه يوسـي

بورے
۱۲ دسمبر ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشاعر پېژندګلوي

نوم: محمدعارف

قلمي نوم: عارف تبسم

دپلار نوم: حاجي شيرافضل

ټاټوبئ: بورے، لورالائي

تعليم: ايم- اې انګرېزي ادبيات

ايم- اې بين الاقوامي تعلقات

درک: مکان 246- رحيم کالوني جېل روډ

هده – کوټه، سهېلي پښتونخوا

فون: 0333 - 7804824

اي مېل: ariftabassum@yahoo.com

چاپ کتابونه

۱- ګلوبلائزېشن اورمادري زبانين (ترتيب)

۲-آزادی کی پهلی کرن (ترجمه)

۳- دلمرپل (هم دا مجموعه)

ناچاپ کتابونه

۱- ادب، ژبه او ګلوبلائزېشن (دپښتومقالو مجموعه)

۲- جب کارپورېشنوں کی حکومت هوګي

(داردومقالو مجموعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library